

DIÁK-ÉLET

A keresztény és keresztyén ifjak szövetségének, a középiskolai tanulók bölcséleti körének a magyar cserkész szövetség helyi bizottságának, a „Pius“ gimnázium „Pázmány“, a ciszt. gimnázium „Kisfaludy“, a pécsi állami főreáliskola „Eötvös“ önképzőkörének hivatalos lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Hunyadi-utca 15. sz., I. em 2.
Egyes szám ára 2 kor.

Felelős szerkesztő: Ney József
Szerkesztőségi órák: minden kedden
csütörtökön és szombaton 5-6 óráig

A lapot kiadja a keresztény és
keresztyén ifjak szövetsége
Egyes szám ára 2 kor.

Tartalom:

- Ismét, itt vagyunk. (Vezetőcikk.)
 Pax. (Novella.)
 Szonett az őszi és tavaszi. (Vers.)
 Képek a tengerész életből. (Utirajz.)
 A pécsi piac árcsökkentése az Olympuson. (Humoreszk.)
 Vivódás. (Vers.)
 Panaszkodóhoz. (Vers.)
 Éjszaka. (Hangulat.)
 Irodalom — Művészet (bírálatok).
 Tolstoj. (Életrajz.)
 Akaratlanul. (Novella.)
 A sendwiche-ügy hullámai. (Humoreszk.)
 A zágrábi műgyémánt és diákélet. (Leírás.)
 A sakk-kör. (Felhívás.)
 A Magyar Cserkészszövetség Pécsi Helyi-Bizottságának
 megalakulása.
 Bölcséleti Kör.
 Hivatalos rovatok.
 Vegyes.
 Szerkesztői üzenetek.

Ismét, itt vagyunk!

Hosszas hallgatás után ismét megjelenünk. S mikor ismét zászlót bontunk, a tavasz zsendülő energiáit érezzük magunkban. A talpunk alatt a földből, a mult csodás lelkéből meritjük ezt az erőt, mely *öntudatol, kilarlátol* ad nekünk. Mi tudjuk, hogy nem hiába porladtak a harcterek messze síkjain, vagy rettentő hőrcsein diák-társaink ezrei. A fellegek vészterhés, a csaták iszonyataiban megedzödött lelkük köröttünk lebeg. Ez biztat, bátorít arra, hogy semmivel sem törődve munkálkodjunk. Mi vagyunk a jövő. Minden kincsével és minden ígéretével. Mi vagyunk az élet. Általunk lesz a jövő új és boldog, de általunk lehet örök kárhozat és romlás.

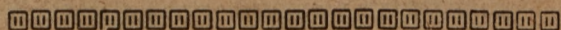
Érezzük ezt és tudjuk. És súlyos felelőségünk tudatában imhol kibontjuk zászlónkat. Marakodó, pártviszályokban tobzódó apák helyébe meg akarjuk teremteni az ifjúság egységét. Az egységes ifjúság meghozza az egységes jövőt. Ahogy, a mi lábunk egységesen dobban a földre, amint a szívünk egyszerre dobbant és miként egy gondolat táplálja lelkünket, azt akarjuk, hogy a mi nemzedékünket, a mi munkás életünk delét a szent egység és összetartás hassa át. Ott nem szabad rettentő szakadéknak elválasztani a munkást a gyárostól, a kérges tenyerű hőrest főuratól. Ahogy egy padban ül a foltos cipőjű diák, a lakcipőssel, úgy kell a jövőben lenni valamennyink között. Ahogy mi szeretjük egymást és megbocsátunk egymásnak, úgy kell megbocsátani és szeretni a mi kortársainknak.

Ez a mi programmunk. Ez van zászlónkra írva. És ez alatt a szent lobogó alatt harsogó tárogató szó mel-

lett hívjuk fel Pécs város és Baranya ifjúságát, hogy tömörüljön alája. — Ez az újság lesz ami szavunk. És mint a tavasz búja pompában hozza a virágokat, úgy az ifjúság is, hozza hozánk lelke fakadozó rügyeit. A „*Diák Élet*” legyen necsak gyönyörűséges ígértet, de csodás szépségű virágcsokor, amelyet Pécs ifjúsága nyújt önmagának és apáinak.

Igy jutunk a csillagokhoz.

Anteus.

Pax.

(Novella.)

Írta: Istók Jenő.

A vén tudós karosszékében ülve, hámult bele a nagy refraktorba; száraz keze lankadtan, gépiesen nyugodott a rézesavarokon s unott-megszokottan csavart néha egyet egyiken; a toronyban csend volt; álmos nyári csend; a hatalmas gépezet óriásszeme álmosan fúródott bele az augusztusi éjj sötét kékjébe. Márton tanár elszendergett. Fáradt volt. Hogyne, mikor az irtózatos munka, mit az éjszaka végzett, kimerítette idegzetét, elfárasztotta agyát. A karosszék puha volt és undorítóan meleg...

A refraktor möhön fúródott bele az üres semmiségbe, áttűszedtek a csavarok, a lencsék kitűnően működtek, izgatott tudnivágyással rohant előre dagadt szemével, izzó bolygókon túl, egyszer belekerült a Nap vakító rengerébe — szeméhez kapott... egy pillanatra felébredt.

— Megöl a munka — a szeme égett, visszaharaglott...

Lert a kertben gyermekek vidáman játszottak eddig; most felhallatszik, amint a tóban lubickolnak, prüszkölések, jókedvű láma...

Sárga, lidércfényű ködfoszlányok suhannak el, mint a Nap angyalai, amott egy bolygó lángesóvát lövelve bukott le elétte s helyébe feltört valami izzó-vörös lángnyelv s vad belső erővel ezer porcikára

robbant s egy-egy szilánkjá kempgő tárcot lejtve, kígyózva hullott alá, mint tüzes zápor. Ez isteni látvány után vak sötétség áradt szét a semmiségben. Most egy prüszkölő, aransárga bolygó gurult végig előtte s csudálatos, vigyorzó poszával rákacagott, majd eltűnt, csak a vak sötétben át hallotta, mintha valahonnan mélyről vad, rikogató kacagással, zúgó röhögéssel dühörögének a bolygók.

A vak sötétben megjelent egy halvány-sárga pont. Sárgás rózsaszín fénye vibrálva ragyogott s úgy látszott, mintha sebesen közelednék. Mintha nagyobb is lenne már, most hirtelen halványkéké változik, már akkora mint egy csillág; halványkék színe lassan sárga, rózsaszín, izzóvörösre változik; most már tisztán látni, hogy közeleg, sebesen fújja magát bele a sötét semmibe, a fénye folyton változik, világos fényudvarával egyre nő. Már akkora, mint egy fillér. — Ah a Mars! — A párhuzamos vonalak, háromszögek kivehetők már. Sebesen közeledik... most mintha valami halk zene szólna messze távol, a lágyhargu zene valami bűvös áramlattal közeleg a Marssal együtt. A hatalmas mindenség a lágy angyali zengéstől megrészegülve, ábrándos puhasággal nyaldossa körül... Ő a menyország nagymiséjét tartja! S a Mars csak egyre nő; a színe az izzóvörösből halványodni kezd s most már látni, hogy mily sebesen közelít, hogy hasonlít maga mellett a nagy semmiséget. A lágy zengés is mindig erősebbé válik, mindig dévajabbá s a Mars rózsaszín mezőin a vonalak mindig sötétebbek; rettentő sebeséggel közelít, a színe folyton változik, most lila, most izzóvörös, most narancssárga, a zeneszó tompa zúgássá változik, amely a Marssal együtt egyre nő, egyre erősödik, eszeveszett sebeséggel zúgva közelít. Most úgy látszik, hogy kettőzött erővel rohanna, a zúgás egyre erősödve dühörgésszerű robajjá változik, közben nagy csattanások hallatszanak s a mindenség bolygói örült kavargással egy füst és ködgomollyá gubancolódva, rettenetes kavargással úsznak körülötte s a füstfelhő egy pillanatra eltakarja s mögüle, minr egy tompa sárga föregetgetörtetve bontakozik elő. A zúgás örült, siketítő harsonává változott, a Mars tör-

tet előre; hatalmas döntenés: egy lángcsóva vad kilobbanása mutatja, hogn ott egy bolygó ütközöt tbele; egy másik dörrenés, harmadik, századik; a láng és füst gubancos gomolygása körül örült csattanások és robbanások között esörtet előre a Mars, el-elbukva a füstgomoly mögött, meg-meg előbújva. A látvány rettenetes; egy iszonyú dörrenés és az egész mindenség vakító fenyben úszik, a ködfosztlányok eltűnnek és a Mars megáll. A rettentő zúgás szakadatlanul tart s a Marson óriás embertömegek nyüzsögnek, kavarnognak, hatalmas épületek bontakoznak ki, óriás hegyek, zúgó, hömpölygő folyamok s komor, sötétzöld tengerek. Egy óriás háromszögalaku hegy körül emberek nyüzsögnek. E hegyet vastag hórétteg borítja. A marslakók nyüzsögő tömege, mind feljebb és feljebb nyomul a hegyre, valami csudálatos énekszerű zúgással, amittől a földi embert belső szorongás, remegés fogja el, oly fájó, kínos akkordok vibrálnak az énekszerű zúgáshan, a marslakók énekelve közelednek mindig feljebb és feljebb a hegyen, a dallamuk mindig szorongóbb, mindig kétségbecjétebb közelségből hallatszik s ahogy ők közelednek a hegy is mindig nő; az ének mindig szomorubb, az alakok mind jobban kivehelők. Most felétek. Merengő, bánatos kifejezésű arcok, nagyszakállx, bozontos vénék, kik két-száz esztendőseknek látszanak, ezek körül nyüzsögnek a többiek folyton énekelve valami borzasztó éneket, amilyent földi ember még nem hallott. Most megálltak a hegy csúcsán egy gépezet körül, egy-pár keserves akkord még s egy irtózatoss dördülés reszkettette meg a levegőt egy láng ív lobbant a magasba s a lángívben vakító fehér betűvel e szó ragyogott: „Pax“...

Márton tanár felébredt, felugrott, két tenyere közé szorította görcsösen arcát, az érzelmek szívét akarták szétrepesztetni, göresös ordításba tört ki: Isten, hatalmas Isten! Visszahanyatlott a székbe s átszellemlült, fátyolostekinetettel nézett bele az augusztusi ég sötét kékjébe.

Lent a kertben a gyermekek vidáman kacagtak.

józok a nyílt tengeren. Aztán otthonomra gondoltam, mely oly távol esik tőlem s amelyetől percről-percre távolabb leszek. Majd meg elgondoltam, hogy holnap, holnapután majd kikötünk valahol, idegen városokat fogok látni új emberekkel fogok megismerkedni s nem bántam meg, hogy hajós lettem...

...Hanem másnap megkezdődött az én munkám is. Kezembe nyomtak egy súroló kefét és a hajóslegényekkel együtt nekiestem a fedélzet faalkotmányának és hófehérre súroltam. (Ez a mulatság mindennapos volt.) Délután a hajó raktárából kisöpörtük az előbbi szállítmányokból maradt szemetet és az árbóca elhelyezett emelődarút új kötelekkel láttuk el.

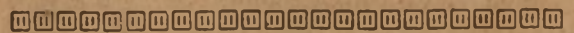
Harmadnap reggel négy órakor elhaladtunk Teodó mellett, ahol torpedó naszádaink és torpedóink nagy része van jelenleg. Ezenkívül csak Korfúban kötöttünk ki, ahol 200 tonna szenet vett fel hajónk. Innen már nem volt messze a korintusiszoros, melyen áthajózva kiértünk az Égei-tengerre. Még két napig kellett az Égei-tengeren hajózni, hogy lejuthassunk Szalonikibe. Az öböl bejáratánál a hullámtörő előtt megálltunk. Másnap reggel hajónk személyzetét orvosi vizsgálat alá vetették, csak ezután engedtek be minket a kikötőbe.

Szaloniki kikötője nagy és eléggé modern. Számos molója és nagy rakodópartja van. Amint kikötöttünk, elindultam a város megtekintésére. Bizony kellemetlen megelapításban részesültem. A tengerről nézve elég szép fekvésű, csinos városkának látszott Szaloniki, de ha az ember egy rövid sétát tesz a városban a szűk utcákon és piszkos sikátorokon, hamar elveszti minden iluzióját. Nem egy ledől falú házat is láttam, de hát ez nem is csoda, mert a várost egy felől a központi hatalmak, másfelől pedig az antant fe-

nyegette. A szerencsétlen, de hazafias lakosság végső kétségbeesésében felgyújtotta várost. Erre mindkét fél azt hitte, hogy ellenfele foglalta le és gyújtotta fel Szalonikét és örülten lövelte a várost. — Képzeltük, hogy ezen erős tűzcsépi akció mennyi kért okozott az amúgy is rozoga, egymás hátára épített házak között!

Itten az összes iparosok, asztalosok, szuszterek, rőfösök az utcán ülnek, apró székeiken és téglából összerakott pultokra rakják árúikat. Ha az ember cipőt akar talpaltatni, akkor egy jó óráig el kell ácsórogni az utcán és várni míg a cipő készen nem lesz. (—v.)

(Folyt köv.)

A pécsi piac ármaximálása az Olympuson.

(Levél szerkesztőségünkhez.)

Tekintetes Szerkesztőség!

A minap szörnyű kitüntetésben részesültem, Jupiter atyánk, az istenek fejedelem meghívott, hogy jöjjek el hozzá zsúra. Ugy jutottam ehhez a nagy megtiszteltetéshez, hogy a kedves feleségének, Júnó asszonyságnak igen finom francia batisztot szállítottam a „Mautner és Jusztusz“ cégtől, csekély 10 kronesiért méterjét. A zsúr felségesen sikerült. Az Olympus legkitűnőbb borait ittuk, Hermeszt pedig, az istennek gyorslábú küldöttjét elküldtük Egyiptomba, cigiért.

Júnó asszony, aki egyébként is nagyon kedves volt hozzám (valószínűleg a batiszt miatt) titokban megsúgta nekem, hogy a jelenlevő istenek zsúr után megfogják maximálni a pécsi piac árát. Persze ezt földi fül nem hallgathatja végig, tehát nekem is távozni kell. Nagy könnyörgésemre azonban megígérte az istenasszony, hogy ő majd elbujtat az egyik elfüggönyözött ablakfülkében. Így is történt.

ben, zöld bársonypapucsokban, gyöngéden mosolygó kék szemével közeledett feléje.

— Mi bajod? Az istenért, mi bajod, Misá? — kérdezte, átható tekintettel vetve férjére.

— Elvesztem!

— Kártyáztál?

— Igen.

— Nos?

— Mit nos? — ismételte a férfi fájadalmas lemondással. — Elvesztem! — És felzokogott. Nehezére esett könyeit visszafojtani.

— Hányszor kértelek, hányszor könyörögtem, hagyd abba veszedelmes játékot!

Részvétel érzett iránta és sajnálta önmagát, mert érezte, hogy a szegénység és nyomor a küszöbön ólálkodik és az egész éjszakát aggódó remegésben virrasztotta át.

— Már öt óra! — így szólt elgondolkozva, mialatt az asztalán álló órára tekintett. — Mennyit vesztettél, te, lelkem kirozója?

A férj összecsapta kezét.

— Mindent! Nem, még többet... Nemcsak a magamét, de az állam pénzét is! Korbácsoljatok meg, tegyetek velem, amit akartok! Megérdemlem! Elvesztem!

És ellakarta sápadt arcát tenyerével.

— Mást nem mondhatok!

— Misá! Misá! Légy könyörületes irántam! Hallgass meg! Az egész éjtel ávirrasztottam! Én is csak ember vagyok! Mialtad aggódtam, téged vártalak! És most ez a jutalom? Legalább azt valld be, hogy mennyit vesztettél?

— Annnyit, amennyit nem tudok megfizetni! Senki sem tud ennyit fizetni! Tizenhatezer rubelt! Mindennek vége! Szöknöm kell! De hová? hová?

Ránézett nejére. Ősztör szerüleg vonzódott hozzá...

— Milyen szép! — gondolta magában és a keze után nyúlt, de a nő ridegen visszautasította.

— Hogy teheted ezt! Hogy is tehetted ezt!

— Azt hittem, hogy veszteséget visszanyerhetem!

Rágyújtott egy cigerallára és mohón füstölgött, hogy nehéz gondolataitól megszabadulhasson.

— Elismerem, gazember vagyok! Meltatlan reád! Hagyj el, laszíts eln'agaadtól! Bocsáss meg, még egyszer utoljára... és elmegyek... eltűnök... nem háborgatlak többet... Akaratlanul történt minden, mintha csak álmomban lettem volna. Most mit tegyek? Elvesztem! Bocsáss meg!

Akarta ölelni, de a nő kisíklott karjaiból.

— Gyáva, nyomorult férfiak! Csak akkor van bátorságunk, ha minden ügyünk rendben folyik... De ha rájuk tör a szerencsétlenség, kétségbeesnek és nem érnek egy fabalkát sem!

Szemben ület vele, az asztal túlsó oldalára.

— Mondj el minden tudni akarom!

És a férj gyönni kezdett. Elmondta, hogy megbízása szerint, a pénzt a bankba kellett volna szállítania, mikor útközben Nekraskovval találkozott, aki lakására csífolta kártyáznit. Belemerült a játékba és az összes pénzt elvesztette. Most véget kell vetni életének... Elhatározta, hogy meghal, de a nő azért észrevette, hogy még irgadozik és kétségbeesésében mindenre képes lenne. Türelmesen végig hallgatta tehát, azután így szólt:

— Ostoba, utálatos beszéd! Kártyáznit, mindent veszteni — akaratlanul! Határozott örület!

— Ugy, ugy! Korholj, korbácsolj, tégy velem, amit akarsz!

— Nem korhollak, de megmentlek, mint már gyakran tettem, pedig utállak és szánlak gyávaságodért!

— Üssél, csak üssél!... úgyse tart már soká!

— Ke kirozz, ne gyötörj ilyen alávaló módon... Beteg vagyok... még ma nem ettem egy falatot sem... És most ez a meglepetés! Ez a tehetetlenség! Azt kérded: most mit tegyünk? Erre könnyű a felelet. Most hat óra, menj el azonnal Friemhez és mondj el neki mindent...

— Azt hiszed könyörületes lesz irántam? Nem, nem mondhatok el neki mindent...

— Ostoba! Nem azt tanácsolom én, hogy a bankigazgatónak elmondjad, hogy a rád bízott pénzeket elkártyáztad! —

Mondd, hogy a Nikolai-pályaudvarra akartál hajtani... Nem! Hajtass azonnal a rendőrségre!... Nem, most még nem lehet... majd inkább tíz órakor! Mondd, hogy a Nedscoperenlokon két ismeretlen utonálló megtáradt. Az egyik idősebb, vörös szakállú volt, a másik még subanegyerek, aki pisztolyt szegezett a mellének... Elvették a pénzedet... hiába védekeztél... Ezalatt én Friemhez hajtatok, a bankigazgatóhoz és ugyanezt a rablókalardot elmondom neki...

— Igen, de mindent megtudhatlak majd Nekroskovtól...

— Hozzá is elmegyek és kikönyörgöm titoktartását... Bízj csak rám, majd elmentek és mindent!

Misá visszanyerte nyugalma; nyolc órakor lefeküdt és úgy elaludt, mintha meghalt volna... A felsége tíz órakor felköltötte...

Ez történt kora reggel az első emeleten. A földszinten pedig Osztrovszkiéknél a nap folyamán a következő dolog történt.

A család asztalnál ült. Az ebéd már vége felé járt. Osztrovszka hercegné, a fiatal háziasszony, magához szállította az ételeket felszolgáló irást, tiszta tányérral hozatott magának és ételeket szedett a lányrba, azután gyermekei felé fordult.

Két gyermeke volt; Voka, az idősebb, hatéves fiúújska, Tanitska, a fiatalabb, négy és fél éves kedves leányka. Mind a kettő szép gyermek. Voka komoly, egészséges, higgadt fiúcska, elragadó mosolygású; Tanitska pedig feketeszemű, izgékony, csacsogó, vidám kis teremtes, aki mindenkivel szemben illedelmesen, szeretetreméltóan viselkedett.

— Gyerekek, ki viszi el az ételt a dadának?

— Én! — kiáltotta harsányan Voka.

— Nem! Én... én... én! — rimázkodott Tanitska, miközben lengrott a székeről.

— Az viszi, aki először felajánlkozott! Nesze, Voka, — így döntötte el a kérdést az apa, aki Tanitskát nagyon szerette. — Tanitska, engedd át az elsőséget bátyádnak, mert jogosan őt illeti.

— Én mindig örülök, ha Vokának szívességet tehetek! Mindent szívesen átengedek neki!

A gyerekek szokás szerint megköszönték az ebédet. Voka kiment a dadához a szülők még az asztalnál maradtak kávézni és visszavárták a fiúcskát; de Voka nem jött.

— Tanitska, szívem, szaladj csak hamar a gyermekszobába, nézd meg, hol marad ennyi ideig Voka?

Tanitska hirtelen felugrott székéről, miközben leverte a kanalat az asztalról; fölemelte, de sebtében közel tette az asztal széléhez és a kanál megint leesett a földre. Tanitska újra fölemelte, fölkacagott és apró, gömbölyded lábaeszkáin a gyermekszoba felé futott. Hirtelen zokogást hallott a háta mögött. Megállott, megfordult, Voka az ágya mellett meghúzódott, kezében az üres tányér. Zavartan nézett a hintalóvára és keservesen zokogott.

— Voka? Mi bajod? Miért sírsz? És hová lett az étel a tányérodéból, Voka?

— Én... én... megettem. Nem akartam... Akaratlanul tettem... Mindent felfaltam... Először csak egy kis darabot esiptem belőle... azután az egészet...

— Mit csináljunk most?

— Én nem tudom... hidd el, akaratlanul történt...

Tanitska gondolkozóba esett. Voka pityergett... Tanitska végre kitűrő eszmét kapott.

— Ne sírj már, Vokám! Ne sírj! Tudod mit? Menj be szépen a dadához és kérd meg, hogy bocsásson meg. Holnap neki adjuk az egész ebédünket. A dada nagyon jó, bizonyosan nem fog haragudni.

Voka beszüntette zokogását és ökleivel letörülte arcáról könnyeit.

— De hogy mondjam én ezt meg a dadának?

— Majd én segítek, menjünk együtt hozzá.

És elmentek és boldogan, vidáman jöttek vissza tőle.

A dada is boldog és vidám volt és a szülők is, mikor a dada megindultán elmondta nekik a történetet...

A sendwiche-ügy hullámai.

— Humoreszk levelekben. —

I.
Öcsém Lulu!

A tegnapi zsúr alkalmával nagy szégyenbe hoztél. Mikor 12 óra felé újra körül akartam hordanit a vacsoráról megmaradt nagy lál sendwiche-t, a mellékszobában már hullt helyet találtam. Ne is tagadd, te etted meg mind. Gyanús voltál mindjárt nekem, mikor kijöttél onnét s épen meglőrdtél a szádat.

Ezek után felesleges, azt hiszem, kijelentem, hogy megvonom tőled nagybátyai szeretetem minden melegét.

Keszeg Tóbiás.

II.

Keszeg Tóbiás úrnak Helyben.

Kedves Nagybátyám!

Esküszöm, hogy én téves miszlikáció áldozata vagyok. Ávval a váddal engem Ön előtt csak Szivárvány Mózsai illethetett, mivel azóta, hogy a számtan gyakorlatokat nem engedtem lelopni és megbukott, haragos viszonyban élök. Kérem azért, hogy szeretetének sugaraival ne vonja meg tőlem, mivel nagyon boldogtalanná lenné szerető öccsét:

Érvágó Lajos,
főgimn. tanuló!

U. i. Az eset után azonnal elköltöztem Szivásványéktól. Pindur néniénél lakom a Holdvilág-uccában. Szivárványéknál gyerege volt a koszt. Meg aztán amolyan gszindli népek. Különösen a gyerekek. Kik miatt nem tudok *intenzíve* tanulni.

III.

Tisztelt Pindur Ur!

Most hallok Liditől, a bejárónéjától, kinek meg az önök szakácsnéja a Kádi mondotta, hogy kedves neje őnagysága azt híreszteli szegény idegbeteg fiamról, Mózesről, miszerint mosdatlanul ment az

iskolába s a tanár haza kergelte, hogy mosdjék meg. Tudom, hogy ezen alávaló híresztelésre volt kosztosdiákom, Érvágó Lajos gimnázista a lovalla fel, kit házsártos és lármás magaviselete és irfámis követelődzései miatt a koszt dolgában — el kellett küldenem, s Őnagysága ártatlan ebben a pletykában, de mégis kérnem kell önt, mint férjet, hogy ezen bosszantó híresztelésnek vessen véget. Mer bizony — ez ki kell jelentenem, — kedves neje őnagysága akkor hiába teszi fel azt a kifogástalanul szép pipacsvirágos florentinkalapot, ebben a dréga világban, s ön Tisztelt Pindur úr hiába robotol, hogy b. családjának megfelelő társadalmi pozíciót biztosítson, ha kedves neje őnagysága meg érellel diákhíreszteléseknek felül és az Ön háta megelt ilyen pletykát terjeszt.

Remélem, hogy így sikerülni fog az ügyet békés úton elintézni. Kedves neje őnagyságát is szívélyesen üdvözölvén, maradtam kiváló tisztelettel:

Szivárvány Mózesné,

szül. *Krafiusdruck Melánia.*

IV.

SZÁMLA.

Őnagys. Pindur Klocfásné úrnőnek

Helyben.

1 drb. florentín-kalapra új áthúzal és búzavirégdisz K 150

Véritneki Klementine

kalap- és díszműtárú üzlete.

Nefejejts-u. 2.

V.

Tisztölt Szivárvány Mózséné naccságának

Hejben.

Pindurné naccsága kéretli vissza a rajtedlit meg a dagasztóteknycét. Nem baj, ha piszkos is, maj' ittön mink kimosunk. Lúggal. Csak aggya oda ennek a lányát, mer mingyá' köll nekünk is.

Kovács Katalin,
szakácsné.

VI.

*Özvey Kovács Katalin asszonságnak,
szakátsné Salyái
kezibe Hejbe.*

No hát maga is le tette ám asszonság előttem a prüfungot. Hát muszáj volt annak nagyszályú naccságájának beanni, hogy én tergyeszlettem, (mer ű aszongya) azt, amit éppen magátú hallottam, asszonság: hogy a Szivárván-gyerököket mosdallanú eresztette az asszony az oskolába. Hát má azt gondoltam, amit maga mond, asszonság, azt má csak tergyeszthetem. Asztán még így beárul a telejibe. Vaj, hogy hát maga nem szokott igazat beszéni!? No maj megrondom a Kajla urnak, kirü maga aszongya, hogy eveszi. Ippen tennap látam egy személlal mulatnyi a Három Hollóba. No maga ugyan plére üt.

*Torzsá Lidi
szobalyán.*

VII.

*Tisztótt Torsá Lidia urleánynak, szobalány
Hejben n.*

Hallom, hogy maga kisasszony gyaláztott a mennyasszonyom, özvegy Kovács Katalin előtt. Tudom, hogy eszt magának csak Peszireg Bábí mondhatta, aki jobb lesz, ha visszaküdi azt a ridikült, amit vetem neki.

*Kajla Titusz,
szabóinas.*

VIII.

*Kajla Tifusz szobainas úrnak
Helbenn.*

KÉPESLEVELEZŐ-LAP.

Ez maga (A kép egy új esztendei szerencsedisznót ábrázol.)

P. Borbála.

IX.

Kedves Lulu öcsém!

A sendwiche-ügy tisztázódott. Borbála, a cseléd tette félre mind udvarlója számára. A keddi zsúrra természetesen gyere el. Neked kell hegedülnöd.

Szeretettel ölel nagybátyád:
Keszeg Tóbiás.

(A sendwiche-ügyből keletkezett levél-lavina azonban gördül tovább.)

A zágrábi műegyetem és diákélet.

(Zágrábi munkaidésurkó.)

A zágrábi műegyetemről jöttem haza vakációra. Zágrábban már régóta tervbe volt véve egy műegyetem felállítása. Az intézetnek egyelőre csak az első évfolyama nyíllot meg, ez a „Tehniciski Mázej” épületében van elhelyezve. Ablakainkból gyönyörű kilátás nyílik a színházterre, amelynek északi oldalát a tudományegyetem központi épülete ékesíti. Ami az iskola helyiségeit illeti, azok még sok kívánnivalót hagynak hátra. A villanyt ugyan már bevezették az ódon épület termeibe, ez azonban nem jelenti azt, hogy látunk is, mert a kis körték padjaink felett körülbelül 5–6 méter magasságban szórják szerény sugaraikat. Igen gyakran van „füst”. A kályha csöve ilyenkor megújja béklyóit: kiszabadul. Ezen esemény után akár fekele táblának is használhatjuk rajzlábláinkat, annyira kormosak.

Tanáraink részben dalmátok, részben cseh-szlovákok, van azonban horvát nyelvű is. Nagyon udvarias emberek, például ha az egyik tanár horvát fiuknak magyaráz, s én, vagy valamelyik idegerájkú társam a hallgatók csoportjához szegődünk, németül folytatja előadását. A horvát diákok ugyanis mind folyékonyan beszélnek németül. Az első félévi vizsgát németül tételjük le, a második félév végén azonban már horvát nyelven kell vizsgáznunk.

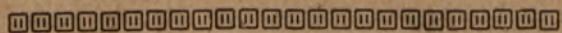
Heten vagyunk baranyaiak a zágrábi műegyetemen, hat pécsi és egy siklósi alyafi. A tudományegyetemet tíz pécsi látogatja, ott a horvát nyelv tudása nem feltétlenül szükséges. Sok horvát diák tud magyarul, még több németül, azok lefordítják nekünk a magyarázatokat.

Még néhány szót a zágrábi diákéletről. A városban óriási a dirágóság és a lakásínség. A hajléktalan diákokat a műegyetem egyik nagy termében szállásolták el (konacsiszte). Akik nem tudnak egy szobáért 200–600 koronát fizetni, csak itt laknak. Egy-egy szalhzarsák és néhány rozoga szekrény a szállás egész bútorzata. Szomorú dolog ez nagyon. Fűteni nem igen

vége felé már éreztük eddigi helyiségünk szűk voltát. Megköszönve az „Emericanum” igazgatóságának velünk szemben tanúsított szíves jóindulatát nagyobb helyiség után néztünk. Így kaptuk meg a Katholikus Legény Egylet egyik termét, hova az idén szeptemberben már be is vonultunk és megkezdtuk működésünk második évét. Gyűléseinket minden hó első és harmadik szombatján délután 5 órakor tartjuk a K. L. Egylet Megye-u. 20. sz. alatti helyiségében.

A kezdetünk nehéz volt, de kitartásunk, odaadásunk és fáradtságunk verejték cseppei megpuhították a kemény röögöt. Diáktestvéreim! ami nekünk keveseknek sikerült, az nekünk sokaknak még inkább fog sikerülni.

Ti megértettétek eddig nemes célunkat, ti a jövőben sem fogtok visszariadni attól az áldozattól, amit a tagság jelent: ha van időnk hetenkint 30 óránk minden másra, akkor legyen kéthetenként egy fél óránk a bölcséletnek, az eszményiségnek, az emberi élet legmélyebb kérdéseinek is.

HIVATALOS ROVATOK

— A cserkészekről. —

Rovatvezető: **GOSZTONYI GYULA**

A P. C. F. cserkészesapat jelenlegi szervezete
A P. C. F. cserkészesapat a tanév elején történt újoncbevitel után az örsvezetői kar határozata folytán két, vezetés tekintetében különálló csapatra oszlott, melyek vezetés tekintetében különálló egységek, míg pénztár stb. tekintetében szerves egészet képeznek. Az I. csapat (neve és jelállatja: darú) vezetője Baumgartner Alán dr. parancsnok úr, aki az egész P. C. F. es. es. parancsnoka; rajvezetője Myskowszky Miklós, örsének száma öt; a második csapat vezetője Révész Amadé dr. esapattiszt úr, rajvezetője Rihmer László, örsének száma négy. Mindkét csapatnak külön jegyzőkönyve van. A csapat legnagyobb része letette a III., II. és I. oszt.

próbát, többen készülnek különpróbákra, tervbe van véve egy elektrotechnikai, vörös kereszt és főző-különítmény felállítás is. A felszerelés tekintetében meglátszik a háborúnyoma, csupán a legszükségesebb eszközökkel rendelkezünk.

A P. T. K. (pécsi tanítóképző) cserkészesapata Báter parancsnok úr vezetése alatt dolgozik.

A P. P. F. (pécsi polgári fiúiskola) cserkészesapata Sziebert parancsnok úr vezetése alatt derekasan szervezkedik, a kiképzést a P. C. F. es. es néhány örsvezetője végzi.

A kereskedelmi cserkészesapata is megkezdte működését, Makár parancsnok úr vezetése alatt. A kiképzések folyamatban vannak.

A „Pius” önképzőköre. Az irodalmi és retorikai Pázmány-Önképzőkör megalakuló ásarak negyedik évében a következő tisztikar vezetése mellett kezdte meg működését: Vezető tanár: Hörs Gyula, elnök: Kotzian Emil, titkár: Vargha János, tanácsosok: Erdősi Alfréd, Gebauer Tivadar és Jozipovits Péter. — A kör a hazai nyelv és szellem műveléséért írta zászlajára. Ezt jelen működése alatt ép úgy, mint az előző évek lefolyása alatt is nagy siker koronázta. — Szőnyegre került: 6 szónoki beszéd, 22 írásbeli munka és 5 szavalt. Történelmi munkák, szép-irodalmi tárgyak, novellák fordultak elő tarka változatban. Jelige alatt benyújtott költemények bírálgatásával pedig önálló ítéletre szoktatta tagjait a kör.

A reál önképzőköréből. A pécsi állami főreáliskola „Éötvös” önképzőköre tavaly felébredt öt esztendői tétlenségéből, s az idén már rendszeren működik, és pedig szép eredménnyel. Négy szakosztálya közül főleg a természettudományi szakosztály fejt ki széleskörű működést, a művészeti szakosztály működése főleg szavaltokban merül ki. Reméljük azonban, hogy a hosszú karácsonyi vakáció alatt, mely a reálban egy hónapig tart s a tagok szép novellákat, verseket, rajzokat fognak kidolgozni, úgy, hogy ezen két szakosztálynak sem kell majd szünetelni magát. Meglepően nagy érdeklődés mutatkozik az újonnan megalakult francia kör iránt. Az önképzőkör jelenlegi vezető tanára Vende Ernő, ifjúsági elnöke Steiracker Sándor., A szakosztályok vezető tanárai és elnökei a következők: irodalmi: Vende Ernő, Grossinger János, művészeti: Arnold Nándor, Vörös László, természettudományi Hankó Márton, Gracl László; a francia kör vezető tanára Fial Jagelló, elnöke Grossinger.

Yen.

DIÁK-ÉLET

A keresztény és keresztényen ifjak szövetségének, a ker. főiskolai hallgatók szövetségének, a középiskolai tanulók bölcséleti körének, a magyar cserkész szövetség helyi bizottságának, a „Pius” gimnázium „Pázmány”, a ciszt. gimnázium „Faludi”, a pécsi állami főreáliskola „Eötvös” önképző körének hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Hunyadi-utca 15. sz., 1. em. 2.
Egyes szám ára 2 50 korona.

Felelős szerkesztő: Ney József.
Szerkesztőségi órák: minden kedden
csütörtökön és szombaton 5–6 óráig

A lapot kiadja a keresztény és
keresztényen ifjak szövetsége
Egyes szám ára 2 50 korona.

TARTALOM:

- A mi körünk. (Vezető cikk.)
Boldizsár király. (Legenda.)
Olyan csendes minden minálunk. (Vers.)
Képek a tengerészéletből. (Utirajz, folytatás.)
Sötét éjjeli sejtés. (Vers.)
A párisi ifjuság működése a francia forradalom után.
(Tört. értekezés.)
Phytagoras. (Novella.)
Gondolatok.
Mondschein sonáta. (Vers.)
Ecce. (Vers.)
Papirkatonák. (Novella.)
Heinrich László temetésén.
Hivatalos rovatok.
Pályázatok, Rejtvények,
Szerkesztői üzenetek.

A mi körünk

Van Pécssett a Havihegy alján egy kis városrész apró utcákkal és öreg házakkal. Valahányszor arra megyek, úgy tűnek fel nekem ezek a kis házak, mintha alvó gyermekek feküdnének a domboldalon. Feküsznek és pihennek és alusznak. Olyan békés és olyan zavartalan itt minden. Elfolyik fölöttük az élet és világ, anélkül, hogy tudomást vennének róla. Pislogó szemmel néznek le a belső város lázas életére. Őket nem bántja a haladás és a kultúra. Századok lebbentek el fölöttük és a századok rombolása alig mozgatott meg fejükön egy cserepet vagy a testükön egy követ. A kis szelekkel dacolnak és nagy viharoktól megkímélte őket a természet.

Valahányszor elmegyek mellettük, úgy tűnik nekem, mintha a diákvilágban is volna ilyen Havihegyalja. Vannak diáklelkek, amelyek így feküsznek és így alusznak, mint ezek a kis alvó házacskák. Úgy alusznak, mintha régi századok régi világát élnek. Mintha apró környezetükön kívül más nem érdekelné őket. Feküsznek és pihennek és alusznak. Pedig ébresztő hangok sikoltanak át ma a lelkeken, minden lelken és diáklelken is.

Nem a forradalom irányhangjait gondolom, amelyek a diákság alját keverték föl és önállóságot ígértek szülővel és tanárral szemben. Az az önállóság felszabadulás és emancipáció volt minden kötelék alól, a józan ész köteléke alól is. Nem a diákság szervezkedésére gondolok a bizalmi rendszer alapján. Szomorú kis játék volt az, nagy tévedések öntudatlan utánzása, amelytől ma már undorral fordulunk el. Azt hitték sokan közülünk, hogy egy kis vörös rongy a gomblyuktan nagy eszmék harcosává tesz. Nem arra gondolok, hogy politikusok lettünk egy időre és népgyűléseket rendeztünk éretlen vezérek utmutatása mellett. Nem arra a hangra gondolok, amely

végigrikoltott Pécssett is egy diáklap hasábjain és amely azért ujszerűvé lenni, hogy meggyalázott mindent, ami a multban szent és drága volt.

Nem, nem erre gondolok. Az új idők lelke mást sürget. Nem politikát és szakszervezeti mozgalmat. Tegye ezt azok, akiknek hivatása a napi kérdések megoldása. A mi munkánk nem a napnak szól és a mi erőinket nem fecséremlhetjük el a diákvilágon túl fekvő célok szolgálatában. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy zsugorodjunk összelapos, arasznyi átmérőjű körökké. Távol áll tőlem ennek a gondolata is. De ha pontok vagyunk a kör peremén és szilárd a gondolat és érzésvilágunk középpontja, akkor végtelen területeket surolhat a mozgásunk, mert az összes koncentrikus körök velünk forognak és a rajtuk átfutó sugáron felkuszhatunk a legmagasabb eszmék világába: annak a körnek világába is, amely az egész országot és az egész nemzetet öleli át. Csak ebből a körből ne lépünk ki, csak excentrikus körök pontjaival ne akarjunk érintkezni. Mert az nekünk idegen terület s azoknak rezgése más hullám.

De a saját körünkön belül rengjen és rezgjen és verjen hullámot minden lur és minden ideg. Mert érezték-e már testvéreim, hogy gazdag, édes szép nyelvünknek legédesebb és leghizelgőbb szava a miénk? A jövő az ifjuságé. A jövő a miénk. Legyen a mult másoké. Legyenek büszkéek romokra és félbemaradt alkotásokra. Legyen a jelen másoké. Legyenek büszkéek, ha van, amire büszkeséggel tekinthetnek. De senki sem mondhatja, csak mi, hogy a jövő a miénk.

Ezt mondhatjuk, de mondanunk kell is azt. És ebben a szóban nemcsak büszkeség dobog, hanem nagy felelősségek erői feszülnek. Olyan lesz a jövő, amilyenné mi tesszük. Ha becsületes lélekkel alkotunk ma kicsiny körünkben, akkor a jövőnek alkotásai lesznek; ha lelket építő munkát

végünk önmagunkon, akkor a jövőnek egyéniségei és férfiai lesznek; ha fiatal szívünket megőrizzük a közélet szennyétől és a lélekölők rontásától, akkor a jövőnek erkölcsese lesz, amely — annyszor szavaljuk — támasza és talpköve a nemzetnek. Minden gondolat, minden vágy, minden érzés a kör peremén fekvő pontnak rezgése, amely a sugáron áthullámszik az egész nemzetet átölelő kör pereméig. Ezért vagyunk mi a jövő, mert a jövőnek energiái bennünk alakulnak nemzetet fentartó tényezőkké.

Milyen szomorú azért az, ha közöttünk diáklelkeket találunk, akik aluszni, mint a Havihegy oldalán alvó házacskák. Sokan feküdtek így a domboldalon még egy-két hónappal ezelőtt. A nap feljött, a tavasz első virága bimbózni már, madárdal zeng és csattog az alvók fölött. Ébredjetek, kis alvók mind. Nem elég nekünk, hogy néhány felült a domboldalon és álmat dörzsöl szeméből. Mindannyitoknak fel kell ébrednetek és talpra állnotok s közös és jövőtépítő munkánknak munkása lennetek.

Boldizsár király

(Legenda.)

Írta: **Kotzián Emil.**

I.

Éjszaka minden csupa-csupa árnyék, sötét halovány felhők kusznak az ég peremén, majd kigyullnak a csillagok, fényesen villogó arany szemükkel örködnek a halandók álmai felett, a gyémátporos tejuton fel és alá járnak az angyalok karácsony éjszakáján. Betlehemre ráborult az éj köpönyegje, fáradt lakói nyugvóra térnek, egy verejtékes kínos nap után, hogy az álom Léthe folyójából feledést merítsenek. Néma minden, szüzi csend honol a tájon, csak a három király rója a szürke, poros utakat a denevéres sötét éjszakában. A sápadt hold félve felhőkbe rejtőzik, a fázós csendben vigyorog a szél s a három király halad tovább, lelkükben édes eddig nem érzett derü honol, látták a nagy prófétát a zsidók

királyát. A hosszú fáradságos ut' a sivaton keresztül a vonító hienák és bömbölő oroslánok között, a hideg éjszaka a tikasztó nap, mind, mind eltűnék emlékeztükből. Nem hiába jöttek távol kelet napországból, mert látták a világ reményét, melyet jelzett a planeták bolygása, a nap-tűző heve s a csillagok járása. Lelkükben megelevenedik a kép.

Egy szegényes istálló, rideg falak, korhadat fajászol, a szél szabadon bolvong a hasadékokon keresztül. Ott a halovány arcu isteni szépségű szüz, mellette egy tisztos férfiú s egy kisdud jászolba fektetve, pólyába takarva. Oh annak a kisdudnak a képe mélyen levésődött lelkökbe azt nem fogja eltüntetni az idő vasfoga, a feledés fátyola, s a Párkák rokkáin végigpergő évek száma.

És ime földöntúli fény tölti el a kicsiny barlangot, angyalok serege száll le, szemük káprázik, lelküket valami megfoghatatlan érzés vonszolja felfelé oda a mérhetetlen csillagok világába. S felhangzik a mennyei zene, zsongva ének kél a hófehér angyalkák ajkiról, fenségesen szól a hegedű s a mennyek küldöncei énekelnek: „Gloria in excelsis Deo!” S ők leborulnak, odafakják ajándékukat a kisdud lábai elé, parazsat szórnak az illatos tömjénbe, s száll a füst gomolyogva... De ekkor keblök elszorul, azt a kisdudet ők soha többé nem láthatják. A denevéres éjszakában siró hegedűk helyett vak nótába kap a szél s a sápadt holdfény mellett megy a három király busan a poros országuton.

II.

Piros fellegek fedik az eget, mint egy eltépett mennyei rózsa hulló szirmai, majd megtépi köntösét a felhő, palástjában megfelenik a nagykirály a sivatag napja. A sárga homok szomjuhozva issza be az éjjeli üdítő harmatot. Fehér sátra előtt ül Boldizsár király, elmerengve néz napkelet felé, emlékezete túl a homoktengeren, a távol Bethlehemben jár a kőbarlangba egy kisdudhoz. Arca kigyullad rózsás lángban ég, a hajnali szellő zilálja sötét fürtjét és csikos köntösét, bánatos lemondással csüggeszti le fejét; csak megegyeszer láthatja azt a kisdudet. De tevékl dobogása

hallik, távolból két ügető alak bontakozik elő, elszakadt társai: Menyhért és Gáspár. Örömtől mámoros arccal már messziről integetnek feléje: „Boldizsár látuk éjjel a nagy prófétát!” Boldizsár király szeme kigyullad, homlokát azonban a bu sötét árnya koszoruzza. „És én nem láthatam! Hol, Mikor?” — kérdi. — „Ahogy az Abnel Kelinni kutnál itattuk fáradt tevéinket elválásunk után úgy négy vagy öt órával, mi is leheveredtünk az illatos fübe, hogy éjji nyugovóra térjünk, de szemünket az álom kerülgette, az elmúlt szép napokra gondoltunk. A csillagok már magasan jártak a végtelen égbolton, lefelé fordult már a Göncöl szekér, midőn léptek zajára ébredünk álmodozásunkból. Nem láttunk semmit a vaksötétben, azaz hogy mégis egy a távolból kibontakozó kis karavánt. Egy nőt számárhálon ülve, mellette egy tisztes férfiut, amint hosszú botjára támaszkodott. Majd közelebb jöttek. A férfi meríteni akart a kutból egy kis fapohárkával, de én fölugrottam s arany serlegemből vizet nyújtottam a szűznek, ő hálásan föltekintett rá, én akkor vettem észre hogy egy kisdedet tart karjai között. Közelebb léptem, hátha ő lesz az eljövendő nagy próféta. A kisded édesen szunnyadott anyja karján, de én fölismertem, ő volt a betlehemi kis gyermek. Oh mily édesen mosolygott álmában, hogy ragyogott orcája, még szebb volt tán mint, a bellehemi barlangban.

A hold dusan hinté le ezüst sugarait, a három alak körvonalai mind messzebb-messzebb távolodtak, míg végre elűntek. Ugy éreztem ekkor, mintha szívemet vették volna magukkal s annak helyén nem maradt volna más, mint egy távolgő faldalmas üresség. Mégegyszer arra mentem faldalmas bucsucsókot intettem feléje, s ekkor vissza jönni éreztem jókedvem hisz mégis viszontláthatam őt.” Boldizsár király busan kap tevéje hátára, egy mély sóhajtás hagyta el keblét s talán egy könyccseppet is morzsolt szét szempillái között.

III.

Multak a napok, évek peregtek le az idők rokkáján, sok viz folyt le a Gangeszen. Boldizsár királyt is megviselte az idő.

Szürke alakja meggörbedt, sötét fürtjei közé ősz szálakat szőtt az idő, pedig még fiatal volt. Szemei égő tüze mindjobban kialudt, pillái gyakran könnytől nedvesedtek, mikor emlékezete a betlehemi kisdeden járt. Gyönyörű tavaszi napsugár aranyozá be a tájat, dalolva usztak a madarak a levegő balsamos tengerében. Minden oly üde és szép. A hindu öböl tükre opálosan csillog a rávetődő napfélyben. Boldizsár király márványpalotája tornácán ül, fénytelen szemei végigsiklanak a természet remek panorámáján, de a tavaszi madárdal, a rózsák illata őt nem vidítja fel, sápadt pergamentszerű arcára nem csal mosolyt, ő már a sirnak van szánva. Boldizsár király beteg, nagyon beteg. Lelkét álmos bánat nyomja mázsányi sullyal. Oh hát nem látja meg a nagy prófétát többé soha! S epedő tekintettel dél felé néz, hol a Vöröstenger habjain ezer és ezer gályát ringat a tavaszi szél, azontul távol Betlehem felé. Így ül ő ott naphosszat, forró epedés sorvasztja, vár-vár valamit, de az nem jön. Ma a király a szokottnál is bánatosabb; szenvedő arcán már ott ül a halál bélyege, bíbor párnás karosszékben ül, s öszülő fürtivel kacér játékot üz a tavaszi napsugár. Régi hurok pendülnek meg szívében, a betlehemi kisded, s az angyalok éneke. S Boldizsár király lemondván bánatosan függeszti le szenvedő arcát, hát nem látja meg a prófétát. De lovak zaja veri fel a tavasz csendjét, habzó paripákon tarka keleti ruhákban Boldizsár király követői érkeznek a zsidók országából. A csapat vezetője egy hatalmas szakállu ember leugrik lováról meghallol a király előtt. „Fenséges királyom! Távol messze járunk, hol a cédrusok árnyékolják a földet s örökké virító rózsák balsama reng a légben, egy aranykupolás gyönyörű városban, a zsidók fővárosában, Jeruzsálemben. A hatalmas Róma helytartója üdvözöltet téged és szerencsét kíván, de orvosságot nem adhat sorvasztó betegséged ellen. Már jártunk számos orvosnál és tudósnál, de azt mondták, hogy a lelki sorvadás ellen nincs orvosság csak a halál. Kedvtelenül bolyongék az utcákon éried aggódva, jó Uram! Egyszerre azonban zaj üt meg a fületem. Egy ember rohant végig az utcán szinte

Képek a tengerész életből

(Folytatás.)

Szaloniki kikötője jelenleg igen forgalmas, az entente által Szerbiának szánt áruk Szalonikin keresztül jutnak a királyságba. Nagy angol, francia és amerikai hajók horgonyoznak állandóan a kikötőben, telve csokoládéval, szöveffel, kávéval, cipővel, szóval a legkülönbözőbb árucikkkel. Szaloniki utcái még most is tele vannak furcsábbnál furcsább egyenruhájú katonákkal, pedig a katonaság jó része már eltávozott a városból.

A mi hajónk nem sokáig maradt Szalonikiben, két nap elteltével bucsut mondtunk ennek az érdekes balkáni városnak és tovább hajóztunk Konstantinápoly felé. Utunk az eddiginél még sokkal érdekesebb volt, mert a háboru alatt oly híressé vált Dardanella tengersizoron vezetett keresztül. A tengersizor két partján nagyon jól lehet látni a közelmúlt csatáknak a nyomát. Lehetett látni a nagy szárazföldi erődöket, melyeknek nagy része azonban félig romokban hevert már. Olyan volt a szoros, mint egy színpad, melyről a szereplők levonultak. Bizony a történelem színjálékának egyik legérdekesebb jelenete folyt le itten a közelmúltban.

Én a hajókorlátra támaszkodva hosszasan elnéztem a tájat s égtem a vágytól, hogy e történelmi nevezetességű helyet közelebről is megsejtelhessem. Erre azonban nem volt sok remény, ezért kellemesen meglepődtem, mikor a vén fedélzetmester, aki az én közvetlen fellebbvalóm volt, így szólt hozzám:

— No fiu, siess, menj az első fedélzetre, segíts a matrózoknak a kikötési munkában!

— Hát kikötünk? — kérdeztem én.

— Bizony! — felelt az öreg, — a hajó szerkezetében történt egy kis hiba, pár órára ki kell kötnünk valahol, hogy azt megjavítsuk.

Nagy örömmel tettem eleget a parancsnak, s egy fél óra mulva már a Dardanella félsziget pázsitján sétálgattam, közelebről nézve még jobban szemembe tűntek azok a hatalmas védművek, melyek képessé tették a félszigetet arra, hogy az egyesült

orosz-angol-francia hajóhadakkal dacoljon. Megilletődve jártam a romok között (ma már ezen erődítmények nagy része romokban van), midőn egy nagyon érdekes látvány megállásra kényszerített. Egy szétlőtt páncceltorony romjai között egy galambfészket pillantottam meg. Ime, — gondoltam, — ez a galambfészek a béke szimbóluma, mely, sajnos, jelenleg csak romokon épül fel, házak, templomok, várak romjain. Miután, még jó ideig szemlélődtem, visszatértem a hajóra, mely nemsokára folytatta útját. Kiértünk a Dardanella szorosból és a part mellett haladtunk tovább.

A kilátás a hajóról most is érdekes maradt, a parton festői egymásutánban tünedezett fel egy-egy falu karcsu minarettje és keleties izlésben épített házai.

És még két napi utazás után végre felűnt a távolban Konstantinápoly. Még sohasem volt alkalmam a Kelet mozgalmas, érdekes életét megfigyelni, ezért érthető izgatottsággal vártam az időt, amikor Konstantinápolyba érkezünk. Mikor a város közelébe értünk, felmásztam a legmagasabbban fekvő árbóckosárba és onnan néztem a várost. Valóban gyönyörű, impozáns látványban volt részem. Az utcák, házak, mecsetek tömege eleinte egy szürkés foltba olvadt össze, minél jobban közeledtünk a városhoz, annál tisztábban váltak el aztán egymástól az egyes részek. Én igyekeztem felismerni azokat az épületeket és városrészeket, melyeket előzőleg már a könyveimből ismertem, s ez, egy tengerész társam segítségével, ki már többször járt itt, sikerült is. Nemsokára azonban le kellett másznom az árbóckosárról, mert a kikötésnél szükség volt énrám is. Ez a kikötés egyébként nagyon sok bajjal járt, nehezen kaptunk engedélyt, még nehezebben helyet a kikötésre. Nagy sokára tudtunk csak elkészülni a dolgunkkal, s mivel időközben beesteledett, csak másnap mentem sétálni a városban. Azaz csak akartam menni. A jelen esetben tervem csak terv maradt, mivel nem engedtek ki a partra, mielőtt orvosilag meg nem vizsgálták a hajó legénységét és engem is. Konstantinápolyban az egyre terjedő járványos betegségek a legmesszebbmenő elővigyázatot teszik szükségessé. (Folyt. köv.)

Sötét éjjeli sejtés

— És ütni fog az óra
S felébredünk a tavaszi álomból
A keserves valóra.

Nem hallatszík majd más,
Csak bús dalok haldokló zckögása,
Siró zsolttározás.

— És akkor, meghalok . . .
Mögöinek a dalolatlan dalok,
Siratlan bánatok . . .

Neusidler Pál.

XX

A párisi ifjuság működése a francia forradalom után

Irta **Mihálovich László.**

Az ifju lélek tüzes ereje, fiatalos életkedve, törhetetlen energiája nem egy, súlyos, nemzetek sorsára kiható feladatot oldott meg. Minden intézmény, minden új társadalmi, vagy politikai alakulat elsősorban az ifjuságot igyekezett saját pártjára téríteni, mert a jövő nemzedék agilitása az egész társadalmat magával ragadta. Ezért karolta fel annyira a katolikus egyház az ifjuság nevelését nevelőintézetek, ifjusági egyletek, kongregációk által; ezért árasztotta el az ujkori liberalizmus elsősorban az ifjuságot irodalmának termékeivel; nálunk is csak akkor valósultak meg a reformtörekvések, mikor a magyar ifjuság is hozzájuk csatlakozott márciusi mozgalomával; ezért akarta a tanácskormány is megnyerni a magyar ifjuságot a kommunizmus eszméjének diáktanácsok, ifjumunkás szakszervezetek stb. által.

Ezen ismertetés a francia ifjuságnak a nagy forradalom utáni szereplését mutatja be. A forradalom által létrejött konventtestület, bár eleinte a legszélsőbb jakobinus elem uralkodott benne, lassankint

kezdte átlátni, hogy az a véres rémuralom rendes viszonyok között nem állhat fön. Egy alkalommal azután győzött a mérsékelt köztársasági párt és Robespierre-t a főbb jakobinusokkal együtt kivégezték.

Azonban a munkától elszokott alsó osztály, mely a rémuralom alatt büntetlenül rabolt, nem akart beletörödni az új alakulatba és véres bosszura készült a konvent ellen. Katonaság ebben az időben igen kevés volt Párisban, a harctereken levő hadsereg pedig nem sok érdeklődést tanusított a belső változások iránt. A fegyveres erő híján szűkölködő konvent elveszett volna ekkor, ha a hazafias ifjuság erőteljes karja meg nem menti a francia köztársaságot.

A konvent ugyanis, amidőn már sehonnan nem látott támogatást ügyének, az ifjusághoz fordult. A rémuralom megújulásának veszedelme talpra állította a párisi fiatalságot. Legelsőnek *Martainville* hírlapíró alakított meg egy 80 tagból álló ifjusági egyesületet, amely alig egy hónap alatt több ezer főre szaporodott. Egyesületöket a konvent rendeletileg elismerte, sőt hivatalos lapot is engedélyezett számukra, amely abban az időben nagy ritkaság számba ment. Lapjuk *Jeunesse D'orée* (Aranyifjuság) névvel indult meg; később az egész egyesületet is így nevezték.

Mivel a csöselékkal is szembe kellett szállniok, azért a konvent fegyverekkel látta el őket. Fegyverök vastag, ólmos bunkó volt, amivel olyan mesterien tudtak bánni, hogy a löfegyveres tömeget is felülmúlták. Nagyobb utcai küzdelmek alkalmával azonban már puskákkal sőt ágyúkkal is fölszerelték magukat.

A forradalmi csöselék gyülekező helyét a hirhedt *Palais Royal* képezte; innen eredt minden felforgató terv 5 éven keresztül. Az ifjuság tehát elhatározta, hogy szét fogja robbantani a jakobinizmus ezen főfészket. A nép éppen gyűlést tartott, mikor megjelentek a francia nemzeti kőkárdás if-

jak kezökben bunkós botjaikkal, melyeknek csapásaival kellemetlenül ismerkedtek meg a sansculotteok. Miután kikergették a néptömeget, a Palais Royalt bezárták és őrizet alá vették. Emiatt a feldühösödött tömeg másnap fölfegyverkezve lepte el a boulevardokat és az ott kisebb csapatokban tartozkodó ifjakat elfogta és rajtok töltötte ki boszuját. Ámde társainak kiszabadítására egy óra mulva több száz ifju gyült össze. A vállmerő fiatal emberek szinte mesebe illő hőstettet vittek véghez. Zárt sorokba fejlődve villámgyorsan lepték meg a rendszertelen tömeget, hogy az löfegyvereit nem tudta használni és fejvesztetten menekült, többeket agyonverten hagyva a küzdőtéren.

Franciaország hivatalos feje, a konvent, nagy örömmel fogadta az aranyifjuság sikerét, sőt az egyesületet rendkívüli választó képességgel ruházta föl, s a megválasztott Martainville szerkesztőjét konventtaggá avatta föl.

De a jakobinusok is megtanultak rettegni az ifjaktól, s ha fölhangzott a kiáltás: „Jönnek a muscadin”-ok — mert így nevezte a nép őket — menekült a sansculotte, a merre csak látott. Egész Franciaországban hirtelen terjedt a fővárosi eseményeknek; mindenünnen seregestől csatlakoztak hozzájuk a művelt ifjak és fölsiettek Párisba a jakobinusok főfészkébe, hogy tönkretegyék azt a vérszopó szörnyeteget, amely olyan sokáig ült a francia nemzet nyakán.

Oly nagyra hágott az ifjak gyűlölete irántok, hogy ha egy jakobinus megjelent a köztereken, el lehetett készülvén arra, hogy kékrevet háttal kerül haza. Így nem lehet csodálni, hogy működésének hatodik hónapjában már 12000 rendes tagból állott az aranyifjuság.

A konvent, miután helyzetét biztosítva látta, nyílt akciót kezdett az egyesülettel. Így a muscadinok titkos felbuztatására egy

szép napon meglepték a jakobinus klubot és a klub tagokat kibotozták onnan.

Midőn erre a jakobinus párt, mint elismert politikai párt tiltakozott, az ifjuság egy konventülésen benyomult a gyűlésterembe és onnan hurcolta el a jakobinus képviselőket a Conciergerie-ba, a politikai fogházba.

Hogy mennyire helyes irányba terelődött már a kormányzata annak a konventnek, mely egykor a becsületes franciák vérében fürdette meg Páris, éppen ez a tény bizonyítja legjobban, hogy még ilyen súlyos alkotmány sértést is jóváhagyott csakhogy megszabadítsa az országot a jakobinizmustól.

Ámde a súlyos következmények nem maradtak el. A konvent beluralma miatt, mivel a közéletnevezési nehézségeket nem tudták orvosolni, az elégedetlenség általános volt, ezt a helyzetet felhasználták a jakobinus pártiak és elkeseredett harcra tüzeltek a népet a kormányzó testület ellen.

A támadás a konventet egyik ülése alkalmával érte, fegyveresen lepte el a nép a tanácskozó termet és erőszakkal akarta kényszeríteni a képviselőket lemondásra. A konvent zavarában alkudozni kezdett velök és a tárgyalásokat addig sikerült húzni, míg a gyorsan összegyűjtött aranyifjuság segítségére nem sietve, megszabadította a képviselő testületet a pillanatnyi veszélyből. Néhány képviselő eközben a sansculotte-ok kezébe került, akik aztán végeztek velök. A konvent, hogy uralmát megmentse, elhatározta, hogy teljesen leszámol már a csöcselékkal. Az aranyifjuságot katonailag szervezte és a mintegy 20.000 ifjuból álló hadtestre bízta a főváros terrorikus pacifikálását.

A torlaszharc nap-nap után ismétlődött, de az ifjak hűen kitartottak a konvent mellett és a sansculotte-ok felkelését vérbe fojtották.

gyakorlat javításról. Az erélyes elnök parancsára egy jeles tanuló sietett Pythagorast osztályunk zenészei által rögtönzött hangversenyre meghívni. Pythagoras d. u. 3-ra elfogadta a meghívást. A kupaktanács kitünő elnöke most azt a kérdést intézte az osztályhoz, hogy ki vállalkozik a dolgozatok kicserélésére? Néma csend. De nem azért volt a szekundánsok elnöke az elnök úr, hogy ő e kérdést ne tudta volna megoldani. Sorshuzás — parancsolta keményen. Sorshuzás, zúgott utána a nép. Lám, ez az elnök úr nem is olyan buta, mindent meg tud ő oldani, csak éppen a mennyiségben feladatokat nem.

De ki lesz az a szerencsétlen flótás, akinek a nagy művet végre kell majd hajtani. És két fölkompos máris fölirta apró, fehér cédulákra a neveket. És az elnök úr méltóságteljesen kihúz egyet . . . a cédulán az én nevem.

Szóhoz sem engedtek jutni, kezembe nyomtak egy hideg vas kulcsot. Na, Isten neki fakereszt, jól van szekundánsok, belenyugszom a sors végzésébe, megmentek sok szegény szekundást egy pótvizsga borzalmaitól . . .

Háromra mutat az iskola vén órája. Pythagoras megjelenik a zeneteremben. A koncert megkezdődik. A szekundások kupaktanácsának elnöke félre von, 33 miniszterpapírra irt számtan dolgozatot nyújt felém, megveregeti vállamat és édeskésen a fülembé súgja: „Munkára!” Én pedig izgatottan sietek a folyosó másik végére, a dolgozó szoba felé. A „Mondschein szonáta” accordjai halkán követnek utamon. Itt vagyok. Kulcsom recseg a zárban.

Valamilyen furesa érzés kerit hatalmába. Az ajtót gyorsan becsukom. Bezárom. Az íróasztalhoz rohanok. Nincsenek itt a dolgozatok!? De mégis! Itt! Kicserélem az ujjonnan irt dolgozatokat a régiakkal. Már el akarok menni, midőn hirtelen eszembe jut, hogy az íróasztal rendjét ismét helyre kell állítanom. Hála a papnak, ez is meg van, ilyesmit se csinállok többé. Ez a kis betörés, ez a kis diákcsiny azonban jól sikerült — gondoltam magamban. Napnyugta után dicsérd a napot! Lépések zaja hallik. Az ajtóhoz ugrom, kihúzom a kulcsot a zárból. Vesztemre. Kívülről egy másik

kulcs fordul meg a zárban. Uram, Istenem, ez az öreg! — villan meg agyamban s a sarokban függő köppeny mögé ugrom. Tényleg Phytagoras volt. Az íróasztalhoz ment. Végem van!! Eljátszottam kisdéd játékomat! Kicsapnak!! Mit fog szólni Kari fia karrierjéhez az édesapja!?

Tiszta jeles diákból betörés miatt kicsapott diák! Nem tudom majd az édesapám tekintetét elviselni, elmegyek innen, el messzire! Isten veled szülővárosom, Isten veled korzó, football-csapat, Isten veled csacska lányok, kártyaparti, kupaktanács, tánciskola, el kell a kicsapott Karinak szöknie. Isten veled diákélet, dolgoznia kell majd keservesen a szegény kicsapott diáknak. Egy másodperc alatt ezer és ezer ilyen gondolat száguldott végig agyamban. A vér a fejembe tódult s az erek megdagadtak nyakamon. Borzasztó, fojtó volt a sötétkék köpönyegmögött. De azután megnyugodtam. Mit bánom én! Nekem már minden mindegy! Jöjjön, aminek jönnie kell! Belunytam a szememet és vártam. Vártam, vártam. Phytagoras egy ideig még motoszkált fiókjában, azután az ajtó felé indult. De mielőtt kiment volna, előbb, ó borzalmak borzalma, mit tett? Most is fázom még csak gondolni is rája! Leemelte köpönyét a sarokban lévő fogasról.

Ahogy én ottan állottam! Nem nyitottam ki szememet, de azért látni véltem az öreg macskaszemeit fényt lövelni felém, senki sem szólt egy szót sem, de azért a fülemben csengett ez a szó: „Betörő, betörő!” Senki sem szólt egy szót sem, csak Phytagoras kulcsa fordult meg kétszer a zárban. Elment. És én is kirohantam, kizúdultam, kiröpültem az átkozott szobából.

* * *

S míg az igazgató elintézi az ügyet, elbucúzhatok még attól, ki e városkában legközelebb áll szívemhez — gondoltam magamban. Aztán elgondoltam, hogy mégis csak szép a diákélet, melyet most itt kell hagynom.

Gondolataimban a kupaktanács elnöke zavart meg. Tudomásul véve szerencsétlen kimenetelét szent ügyünknek, vigasztalni kezdett, hogy csak V. fokút fogok kapni. Ő ért az ilyen ügyekhez. Aztán jöttek a többi fiúk. Az egyik azt tanácsolja, legyek kereskedő, a másik szilárdan vitatja, hogy az iparé a világ. Egy harmadik cinikusan

nevet, biztosan arra gondol, hogy most ő lesz majd a legjobb matematikus.

* * *

A titkos bucsúzkodás megtörtént. A napok multak. Elérkezeti a legközelelbi számtan óra. Pythagoras visszahozta a dolgozatokat. Mindenki megkapta megérdemelt jegyét. A Sz. K. T. elnöke az ő hagyományos szekundáját. Az én gyakorlatom lett egyedül jeles. Mi lesz ezután? Mit fog P. csinálni? Hogyan fogja magát megboszulni legkedvesebb fián? A hónapok is elröpültek. Eljött a tanév vége, a bizonyítvány kiosztás. G. Károly jeles, jeles csupa jeles. A kupaktanács elnöke szomoruan nézegette négyeseit, egy másik megjegyzte, hogy ő a számtanból hármias helyett kettest érdemelt s a harmadik, a cinikus, az kijelentette, hogy nincs igazság a világegyetemben, mert ő is, én is jót kaptunk magaviselemből.

Tehát Phytagoras megbocsájtott nekem. Előtte nagyobb érdem volt az, hogy megoldottam pokoli feladatát, mint bűn volt, hogy betörtem szobájába. Ezt előre sejtettem volna, hisz P. a számok embere volt. De hogyan tudta meg, mit forralnak ellene, miért kelt föl a Kreuzer szonáta közepénél? Árulás? Nem, olyan nincs a mi osztályunkban! Megkérdeztem az öreget. „Fiam, tanuld meg, vén rókát nehéz csapdába keríteni! Pont harminc éve annak, hogy diákjaim először megkísérelték dolgozataikat szobámból kicsempészni.”

* * *

Elöttem az ötször elrontott számtan feladat. Megoldása most már világos előttem, mert ez a példa a mi jó öreg Pythagorasunk példája. Megoldottam tehát a példát, igaz, hogy egy kicsit sokat gondolkodtam rajta.

„A szépség igazság, az igazság szépség; ez az egész, amit tudunk a földön és minden, amit tudnunk kell.”

(Egy görög urna (fölrása.)

„Munkálkodás nélkül való élet bűn, művészet nélkül való munkálkodás pedig — brutalitás.”
Ruskin.

„A művészet a munka közben érzett gyönyörnek a kifejezése.” W. Morris.

Mondschein-szonáta

Én vagyok a bú lovagja
(Szép szelid, halvány az arcom)
Vértelen harc bús halottja,
Bús halott egy néma harcban.

Hosszú, csendes éjszakákon
Én sétálok át a réten
(Hangtalan dalt dudolok, s a
Holdat nézem fenn az égen)

Hosszú fátyol leng utánam.
Hosszú fátyol tiszta éjben . . .
(Tejút csillog a magasban,
Tán fátylam visztényeképen)

Ha meglát a fáradt vándor.
Csendes bánat kél szívében.
(Tán holt kedvesére gondol
Ki még alszik sir ölében.)

Nev József.

Heinrich László temetésén

Temetés . . . Szomorú, gyászos temetés . . .
Megöszült öreg urak . . . Siró hölgyek . . .
Komor arcú iskolatársak . . . Szédítő tömjén
szag . . . Füstölő gyertyák . . . Virágok . . . Me-
rev halottas emberek . . . Ott állok . . . ott . .
szemben a szomorú koporsóval . . . Rajta
virágok . . . Csillogó aranyos betűk . . . élt 17
évet . . . 17 ifjú évet . . . Vége . . . Tragikusan,
szomorúan vége . . .

Aztán . . . Aztán . . . feljajdult a „Circum
dederunt me . . .” Hosszan . . . fájdalmasan . . .
Halk sóhajok . . . sziszegő suttogás . . . zoko-
gó sirás . . . „Csak legalább ne láttam volna,
amikor meghalt” . . . Aztán ismét elfojtott
nehéz zokogás . . .

Torkom kiszáradt . . . szemem égett . . . Ne-
ki döltem a falnak . . . Azután . . . azután a
„Pater noster” . . . és én fáradtan, kiszáradt
ajakkal mondtam: „Mindennapi kenyereün-
ket add meg nekünk ma s bocsásd meg a
vétkünket . . .”

Tolongás . . . lépések halk csoszogása . . .
valaki elájult . . . Szegény . . . Szegény édes
anya . . . Aztán . . . aztán beteszik a hófehér
halottas kocsiba . . . Belevillannak a sze-
membe az aranyos betűk: „Heinrich
László, élt 17 évet.”

papiroskatonái körül forog minden. Én is komolyságot erőltettem magamra és fel-szólítottam őket, hogy adják elő mit akarnak. Mindhárman egyszerre beszéltek, úgy hogy semmit sem értettem a beszédjükből. Végre az egyik, ki legmagasabban bírta vinni a hangot — nagy felbuzdulással elbeszélte, hogy az Aurél papiroskatonákat hozott az iskolából (az egyik gyermekétől kapta), s ő is, meg Pista is szeretné Auréltól megszerezni egy párat, de meg nem tudja, hogy melyiknek adjon, mert az egyik ezt, a másik azt ígér érte, s így nem tudnak megegyezni. Valahogyan sikerült mégis mindegyiket kielégíteni biráskodással, s helyreállt ismét a béke.

Ezután a papiroskatonák lettek náluk az urak. Minden figyelem rájuk terelődött. Később mindegyik vett, aztán cserélgettek egymással, eljátszadottak s olyan megszokottá vált ez is, hogy már nem is volt feltűnő, mikor láttam, hogy a rikitő színű katonákat szedik elő.

Készültem haza a husvéti vakációra. A gyerekek is nagy buzgalommal láttak a csomagoláshoz, s már egy héttel a szünet kezdete előtt mindenük el volt rakva, csak a papirkatonák nem. Azokkal még mindig játszadoztak, dominózásukor „banká” tettek. — Én is elrendeztem már körülbelül minden holmimat, vettem egyet-mást, mit haza akartam vinni magammal, a melyekkel jó szüleimnek, hozzátartozóimnak akartam kedveskedni. Csak azt nem tudtam, mit vigyek nővérem kis fiának, az én unokaöcsémnek. Két éves kis fiúcska volt, s nem tudtam korának, kisgyermek természetének megfelelő játékot venni. Semmi alkalmas olcsó játék nem jutott eszembe. De hirtelen rá gondoltam a papirkatonákra. Viszek neki egy csomót. A különféle színek érdekelni fogják, eljátszik velük, s ha el is tépi, nem nagy kár, pár fillér az egész.

Amilyen örömmel mentem én, olyan jó szívvel és szeretettel fogadtak otthon. Mi-

kor este 9 óra felé beléptem szüleimhez, mind együtt voltak. Nővérem is ott volt kis fiával. — Általános kérdések és válaszok után a kis „öreggel” akartam jó ismeretségbe jutni. Azonban nagyon jól játszhatott, mert nem igen akart velem megbarátkozni, s csak idegen „bácsi” voltam előtte. Majd megbarátkozunk, — gondoltam, s szoknyácskájába tettem a papiroskatonákat. Tágra nyílt szemekkel bámult hol rájuli, hol anyjára, s látszott rajta, nem tudja hozzányuljon-e a katonákhoz, vagy nem. De úgy látszik mégis elszánta magát: hirtelen utána kapott az egyiknek, a kis kezében úgy szorította, mintha attól félne, hogy valaki elveszi tőle. Eleinte kissé idegenen nézett rá, majd elmosolyodtak orcái, nevetésre állt kis szája, szemei boldogan ragyogtak . . .

Egyiket a másik után vette kezébe, s úgy elnézegette őket, mint egy komoly műértő ember egy értékes festményt. Kicsit talán furesán hangzik, de nekem legalább is úgy tetszett, mintha minden érzékét belevitte volna szemeibe, hogy jobban láthassa s kezei görcsösen tartották.

Ezután ezekkel feküdt, ezekkel ébredt, s még akkor sem hagyta el magától, mikor egyszer megint lefeküdt velük, de többé nem kelt fel sem ő, sem katonáit nem engedte magától. Valami olyan betegséget kapott, amely a kis gyermekekre végzetes szokott lenni, amelyik ritkán szokott megkegyelmezni kiszemeltjeinek. Az én kis öcsém is utolsóján volt. Hiába jött orvos, a halál kikerülhetetlen volt. — Ott álltunk kis ágya körül mindnyájan. Anyám, nővérem sírtak. Nekem pedig a torkomat szorította valami, s nem tudott egy panaszos hang sem kijönni, de mintha szemeim is kiszáradtak volna, egy könny sem hagyta el azokat.

Ő pedig ott feküdt lázasan, pihegve, kipirult orcával, kezeiben a papiros katonák.

Néhány nap mulva egy egyszerű kis fe-

hér koporsót vittek ki a temetőbe, koszorús leányok fehér ruhában, mint amilyen volt az, aki ott feküdt a koporsóban, már nem pirosan a láztól kicsattanó arccal, hanem sápadtan, fehérén, becsukott szemekkel, mellette a papiroskatonák. Anyira szerettem azokat, hogy nem engedte magától elvenni, a mikor már megmerevedtek kis ujjacskái, még mindig ott tartotta bennük a katonákat boldogan mosolyogva . . .

Az én szünidőm is letelt, vissza kellett mennem ismét a csendes, kis szürke faluból — ahol mindnyájan örültünk mikor megérkeztem, hogy együtt vagyunk, s ahonnan a válást oly szomorú emlék nehezítette meg — a város nagy házai közé, amelyeknek egyikében ismét ott találtam a vidám gyerekeket a papiroskatonákkal, melyek eszembe jutatták ismét a sápadt kis gyereket, amint mosolygós, szinte átszellemült arccal szorongatta fásult ujjacskái között a papiroskatonákat. S a könny, mely eddig szűrta, kinozta szemeimet most, amint néztem a vidám piros-pozsgás gyerekek játékát, az én kis halottamra gondoltam, aki ott pihen a csendes falu kihalt temetőjének domboldalán, s talán papiroskatonákról álmodik: kicsordult egy papiroskatonára ...

Irta: H. F.

HIVATALOS ROVATOK

A keresztény és keresztlyön Ifjak Szövetsége

1. A Kékisz vezetősége f. évi febr. hó 14-iki határozata alapján megalakult a Kékisz pótiskolája. Célja szegény szorsú, keresztény és keresztlyön vallású diáktársain segíteni azáltal, hogy ingyenes oktatást nyújt azoknak, akiknek kissé nehezebben megy a tanulás vagy pedig egy-két esetben véletlenül segítségre szorulnak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy valaki azt gondolhatja, hogy valami élő „Dávid István füzet” vagy „számológép” kezdte meg működését ezáltal, hanem igenis azt, hogy a tényleg segítségre szoruló diák-testvér bármikor ingyenes tanításra találhat.

Szem előtt tartva, hogy csak egy terem áll rendelkezésünkre és az is sokszor le van foglalva és még igen kevés az instruktor az órák száma elég kevés. A hetirend a következő:

Tantárgy	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
Scámtan és mértan		1/26-1/47		4-5		4-5
Fizika	6-7		5-6			
Latin				3-4		3-4
Német		1/17-7		5-6		
Görög	4-5					
Francia			4-5			
Gyorsírás					3-4	

A pótiskola helye: Hunyadi-u. 15. sz. I. em. 2. sz. Minden bajtárs, aki ezt igénybe venni óhajtja, jegyezze meg, hogy a tanulás alatt semmiféle szórakozásnak, beszélgetésnek helye nincs és hogy a rendre mindenkinek mindenkor ügyelnie kell.

2. A Kékisznek legújabbán Mestrits Jenő bajtársunk jóvoltából vetített képes előadás rendezése is lehetségessé vált. Egy modernül felszerelt gép áll rendelkezésünkre, mellyel a legremekőbb előadást lehet produkálni, ha a megfelelő filmek beszerzése lehetségessé lesz. Eddig már két szép előadásunk volt, nemsokára azonban az eddigieket messze felülmúló előadást fog nyújtani a „Kékisz mozgó”.

Diák testvérek! Fogadjátok ezen néhány tettünkkel a szeretet jeléül, mely bennünket hozzátok füz és tekintsetek némi ellenértékül azon dolgoknak, amelyeket a jelen néhez viszonyai nem engednek meg. látogassátok minél nagyobb számmal a pótiskolát és a „Kékisz mozgót”, forduljatok mindenben bizalommal hozzánk, mi mindenkor a legnagyobb készséggel segítünk. A kölcsönös megértés útján haladunk lassan „örök célunk” felé. A Kékisz vezetősége.

A P. Á. R. ünnepélyes fogadalomtétele. Technikai akadályok miatt csak most adhatunk hirt a pécsi állami reáliskola (P. Á. R.) csapatának hivatalos megalakulásáról. A két év előtt megszűnt csapat az idei tanév szeptemberében Dobos tanár ur vezetésével kezdte a munkát két órsben 24 taggal. Az ujjössz próba kiállása után jan. 18-án tette le a csapat, a pécsi Helyi Bi-

zottság, a réaliskolai tanári kar és az összes csapatok képviselőinek jelenlétében a fogadalmat. A bevezető beszédben Dobos tanár a csapat megalakulásának történetével kapcsolatban figyelmeztette a fiukat ama kötelességekre, amelyeket a fogadalom letételével elvállalnak. Majd a 24 fiú Dobos parancsnok úr kezébe letette fogadalmát, mire a parancsnok úr feltűzte nekik a jelvényt, átadta a botot és cserkészkalapot és kézfogással cserkészszé avatta őket. A záróbeszédet Kiss József tanár úr, a H. B. elnöke mondta, melyben a csapatot megalakultnak jelentette ki és az új cserkészélet figyelmeltette arra, hogy az igazi cserkészszellemet magukban mindvégig megőrzik. A szép ünnepély a cserkészindulóval ért véget. Az új csapat különben nagyon tevékeny munkásságot fejt ki. Gallovich igazgató úr temetésén diszörtséget állottak s így fejezték ki kegyeletüket elhunyt igazgatójuk iránt. A fogadalmat tett újoncok szorgalmasan készülnek a II. oszt. próbára és újabb 35 fiut újoncjelöltnek vettek fel.

A Mecsek-Egyesület és a cserkészélet. Már a múlt számban megemlékeztünk arról, hogy Kiss József elnök úr a Mecsek-Egyesület nevében felkérte a csapatok vezetését, hogy hassanak oda, hogy a csapatok az egyes utvonalaikat pártfogásuk alá vegyék. Most értesülünk, hogy minden csapat nagy tetszéssel fogadta a tervet s alig várják, hogy megjöjjön a tavasz s egymással versenyezve kezdhessenek ebbe az új cserkészmunkába.

Személyi változások. A közbejött események miatt a Cs. H. B. a Tanítóképző cserkészcsapatának kiképzését Baumgartner A. parancsnok urra, a Kereskedelmi cserkész csapatát Dobos parancsnok urra bízta.

Adományok a pécsi cserkészközpontnak. Méltóságos Zichy Lu'za grófnő száz koronát küldött a Helyi Bizottságnak cserkészcélokra. A nemeslelkű grófnőnek a H. B. ezután mond köszönetet az adományért. Ez az első összeg, melyet a Helvi Bizottság kikapott.

A polgári iskola csapatának kiképzését a P. C. F. örsvezetői végzik. Az örsi beosztást a fogadalom utánra halasztották, hasonlóképpen a segédtsízt, örsvezető és segédörsvezetői kinevezést is.

A pécsi állami főreáliskola „Eötvös“ önképzőkörének működése nagyon fellendült az utóbbi időben. A természettudományi és a francia kör iránt az érdeklődés eddig is nagy volt, de most az irodalmi és a művészeti szakosztályok sem maradnak az előbbi két szakosztály mögött. Az irodalmi sz. ba annyi vers, novella, sat. érkezett be, hogy a sűrűn egymás után következő üléseken sem tudják azokat letárgyalni. Igaz ugyan, hogy ezen munkák nagy része gyenge alkotás, de vannak közöttük ügyes ötletes dolgok is (a mai számunkban közölt „Pythagoras“ című novellát is a szerzője előzőleg a reál önképzőkörének nyújtotta be, ahol a munka elismeréssel fogadtatott el.) Valószínű, hogy a jövő évben benyújtott dolgozatok nemcsak mennyiségileg, hanem minőségileg is megfelelőek lesznek... A művészeti szakosztályba szintén sűrűn érkeznek be rajzok, festmények, emellett azonban a zenét sem hanyagolják el. Legutolsó ülésükön, mely egy kis ünnepélynek vehető: *Pechan Alfonz* tartott egy érdekes felolvasást *Schubert Ferenc életéről és műveiről*, egyúttal egy vonós kvartett, mintegy a felolvasás illusztrálásaképpen, egy szép egyveleget játszott *Schubert* műveiből. A fizikai szakosztály sorozatos előadásokkal, a francia kör szavallatokkal és francia nyelvű előadásokkal gondoskodik, hogy az ülései ne csak hasznosak és tanulságosak, hanem érdekesek is legyenek. Mult hó 22-én tartotta a kör Eötvös ünnepélyét, hogy az ülései ne csak hasznosak és tanulságosak nyitotta meg az ünnepélyt, ezután az ötödikes *László* szavallata következett. A sok finomsággal előadott költemény után *Adorján György VIII. o. t.* mondott érdekes és lendületes emlékbeszédet Eötvöséről. A beszéd után még *Vörös László* és *Ney József VIII. o. t.* szavallták el Eötvös egy-egy költeményét. A lélekemelő ünnepély az intézeti zenekar énekszámával ért véget.

Pályázat

A „Diák Élet szerkesztőségének” lapunk egyik barátja 100 koronát bocsátott rendelkezésre, hogy pályázatokat írjon ki. A szerkesztőség döntése szerint két pályázat díjazására használjuk fel a rendelkezésünkre álló összeget. A pályázatok a következők:

1. Írjatok egy költeményt, mely alkalmas lenne egyik a következő hónapban tartandó nyilvános ünnepélyünkön való elszavalásra. I. díj 30 korona, II. díj 20 korona.

2. Írjatok egy novellát a diák élet köréből, aranyos diákhumorral átszőve a „Diák Élet” részére. I. díj 30 kor. II. díj 20 kor.

Pályázhat mindenki, aki a „Diák Élet” előfizetője vagy vevője és bármely a mi irányításunk alá tartozó diákkör, cserkész-csapat tagja. Pályázati határidő: április 4.

REJTVÉNYEK.

I. LÓUGRÁS.

Közli: Székely L.

z	y	s	a	a	a	g	h	á	t	v	a
z	h	s	g	y	i	l	v	a	r,	v	s
s	a	s	t	l	ü	k	o	o	s	y	k
a	a	s	n	ü	k	k	z	s	b	o	s
t	o	o	z		N	s	n	ü	r	n	g
b	z	k,	t	z	k!	m	b	a	E	é	m
h	o	ü	v	e	e	ü		a	k	a	ü
a!	a	A	h	e	k,	b	l	e	r	ő,	d
k!	a!	o	n	á	á	g	é	s	y	y	m
d	l	a	m	o	n	E	g	y	r	r	d
R	k!	a	o	t	z	p	l	z	k	a	g
T	b	t	E	l	k	a	a	r	e	i	e

A betűk lóugrás szerint összerakva egy gyönyörű költeményünket adják. — Csillaggal kezdődik.

Veszek használt könyveket legmagasabb árban.

Karpf Berta.

Romeisz György
vas- és rézárugyár
Pécs, Siklósi-utca 12. sz.
Telefon 47.

Fürdőszoba berendezések, karbidlámpák stb

Auber Gyula

vasnagykereskedése

Pécs, Király-utca.

Ifjúsági és szépirodalmi könyveket legmagasabb árban veszek

VEIDINGER N. utóda

DOMJÁN I.

2. SAKK-REJTVÉNY.

Közli: Székely L.

Világos: K:c2; H:b4; F:f8; Gyb 3 és g7.

Sötét: K:a3; Gy:b6.

Világos indul és három lépésre mattot ad.

Dij: egy-egy könyv.

3. **Matematikai feladat.** Szerkesszünk olyan kört, amely egy adott α szög szárait érinti és egy a szög szárain belül fekvő P ponton halad át. ($\alpha < 180$)! — Megfejtése a következő számban.

Dij egy könyv.

Megfejtéseket április 1-ig kell beküldeni.

—————

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Csaba című költeményt jelenleg nem közölhetjük.

B. F. Pécs Naplótöredékét átveheti tőlünk bármikor, tegye el azt a kis írást, nagyon kedves emlék lesz ez Önnek később, a mostani, illetve közel múlt viharos időkből. Mi azonban, sajnós, nem használhatjuk, mert sem tárgyánál, sem kidolgozásánál fogva nem alkalmas arra, hogy az olvasóközönségünk érdeklődését lekösse.

F. B. Pécs. A beküldött verset már láttuk egyszer. Akkor úgy találtuk, hogy minden előnye mellett sem illeszthető egy diáklap keretébe — s a véleményünk azóta nem változott.

Cóger. A dolgozata szép is érdekes is, azonban még nem annyira szép és érdekes, hogy a sajtó alá kerülhessen.

Zarándok. Nem tudjuk, miért küldi be nekünk a Schulek Frigyestől szóló értekezést, Schulek Frigyes mindenesetre derék és érdemes földiük volt, akit azonban a diáksághoz semmiféle szál nem fűz, tehát nem a diáklapok dolga őt méltatni.

Mindenkit nagyon kérünk, hogy ha verset, vagy prózai dolgozatot küld be, akkor írja vagy üzenje meg nekünk a saját nevét is az esetleges álnév mellett. Nekünk teljesen mindegy, hogy az illető saját, vagy álneve alatt akarja dolgozatát kinyomatni, a szerkesztőségnek azonban tudni kell a költőnk vagy írónk igazi nevét is.

DIÁK-ÉLET

A keresztény és keresztyén ifjak szövetségének, a ker. főiskolai hallgatók szövetségének, a középiskolai tanulók bölcséleti körének, a magyar cserkész szövetség helyi bizottságának, a „Pius” gimnázium „Pázmány”, a ciszt. gimnázium „Faludi”, a pécsi állami főreáliskola „Eötvös” önképző körének hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Hunyadi-utca 17. sz., I. em. 2.
Egyes szám ára 2.50 korona.

Felelős szerkesztő: Ney József.
Szerkesztőségi órák: minden kedden
csütörtökön és szombaton 5–6 óráig

A lapot kiadja a keresztény és
keresztyén ifjak szövetség
Egyes szám ára 2.50 korona.

TARTALOM:

- Jellemünk titkaiból (Vezető cikk.)
 Pilatus. (Legenda.)
 Az Úr hívása. (Vers.)
 Gondolatok.
 Kis tragédiák. (Humoros novella.)
 Ady Endre. (Irodalmi tanulmány.)
 Az út végén. (Vers.)
 Keleti rege. (Novella.)
 Képek a tengerészéletből. (Utirajz, folytatás.)
 Hivatalos rovatok.
 Rejtvények,
 Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Jellemünk titkaiból

Érdekes természeti jelenség kapta meg a minap lelkemet. A szerény ibolyát láttam ott a bokrok alján. Oly üdén virított, oly igéző illatot árasztott maga körül. Nem szakítottam le, hadd gyönyörködtessen más fáradt vándort is. Tovább haladtam. sűrű erdőben terebélyes tölgyek tövében égbe nyúló fenyők árnyékában ismét ott szerénykedik az én kis ibolyám. Ekkor kipattant lelkemből a gondolat: Lám ez a szerény kis ibolya, akárhol ver gyökeret gyenge lába, mindenütt a szerény, illatos ibolya marad, — nem teszik sápadttá környezetének óriásai, a terebélyes törzsek nagyraőrző vágyai, élettől duzzadó galylyai. Nem befolyásolja még a szerényebb igényű bokor sem — de nem is kér ezen nagyságok dicsőségéből. Ó boldog azzal, amit a természet neki juttatott.

Valami hasonlót tapasztalok az állatvilágban is. Ha a büszke oroszlán ezer bárány közé kerülne, és ha 50 évig élne közöttük, akkor is megtartaná méltóságteljes fellépését, fejedelmi járását, világrengető bömbölését és soha sem vedlik át türelmesen félenken bégető báránykává. Viszont arról sem olvastam a világjáró utazók írásaiban, hogy egy ugrifüles nyulfi oroszlánok társaságában harciassá vált volna, és szívébe az oroszlánok bávorsága szüremlett volna; a nyuszi ez új környezetében is az a gyáva marad, amilyenek őseit ismeri a történelem. Igaz ugyan, hogy a közmondás szerint, sok lud disznót győz, de ez is csak amellet bizonyít, hogy az a rőfögő négylátu is, ha ezer liba gágogja is körül, megállja a sarat és inkább elpusztul, semhogy disznói mivoltából engedjen és buta libává alakuljon gágogó környezete hatása alatt.

Ne mondja senki, hogy a mimikri ily alkalmazkodása az állatnak a környezetéhez. Mert ez olyan alkalmazkodás csak, mint mikor a tolvaj frakkot ölt, hogy frakkos urak zsebéből messe ki a pénztárcát. A tarka kabát csak arra való az állatnál, hogy szenvedélyét, álnok jellemét takarja vele.

És mikor a természet nagy könyvében olvastam e titokzatos sorokat, eltűntem azon, honnan van az, hogy ép az ember, a természet királyát befolyásolja annyira jellembeli fejlődésében a környezet. Miért is van az, hogy csak az ember számára kell a tudománynak milieu-elméletet felállítania? Mi annak a magyarázata, hogy ha egy költeményt olvasok, mindjárt megérezem, vajon a zordon skót ormok lantosa avagy a derűs provence troubadourja, vagy a magyar kalászos róna hegedőse-e a költemény szerzője? Honnan van az, hogy egy élesszemű pedagógus a gyermek tekintetéből, mozdulatából, szavából tüstént kiolvassa a papa vagy a mama behatását a gyermek fejlődésében, s oly hamar észreveszi pl. a papa szigorúbb irányításának hiányát?

Onnan ered mindez, mert az embernek gyászos kiváltsága az, hogy milieu-elméletre szorul, hogy minden, ami vele érintkezésbe jut, lelkét alakítani akarja. Különösen a serdülő korban van az ifjú annak kitéve, hogy a tudatos irányítás helyett, az utca, a cimborák, az olvasmányok, az egyre jobban követelőző belső ösztönök befolyásolják a lelkét és gyúriák át saját képükre és hasonlatosságukra.

Ismét kérdem, honnan van ez a nagy különbség az emberi lélek és a szabad természet között, hogy míg a természetben minden megrögzített eredetiséggel lát napvilágot, melyet nem változtat meg semiféle kedvező vagy mostoha környezet, addig az ember mint körvonalozatlan, s idomítható egyén lép az életbe, s csak lassacskán fejlődik ki környezetének hatása alatt valamilyen jellemmé? Hát hitványabb teremtmény az ember az állatnál és növénynél? Hát az Istennek legmostohább alkotása az ember, akit pedig a természet királyának szoktak címezni? Nem, ez nem lehet! Sőt ellenkezőleg, mivel ép a természet királyában nyilvánul, ebben a gyengeségben, ebben a fogyatkozásban is valami fenséges emberi vonásnak, valami isteni szikrának kell nyilvánulnia. És vajon mi ez?

Egyedül az embernek királyi joga az, hogy szabad elhatározásával avatkozzék be jellemének fejlődésébe.

Az önnevelésnek micsoda fenséges perspektívája nyílik meg ezzel a felfogással! Jellememnek én vagyok a művésze. Ha akarom, remeket alkotok magamból, ha akarom, kontár kézzel ijesztgető szörnyet faragok lelkemből. Micsoda királyi hatalom van kezembe letéve! Ha egy mákszemnyi emberi önérzet reilik keblemben, minden energiámat jellemem tudatos fejlesztésére kell szentelnem.

Résen leszek: érzéseim ajtaján ne lépjen be lelkembe akármilyen szedett-vedett aljas képzet, gondolat. Lelkem nem lesz lerakódó helye az utca szennyvének, nem lesz átjárója minden léhaságnak. Itt én vagyok az úr! A kapukulcs nálam van és a kerub lángpallosával állok őrt a kapunál, hogy lelkem paradicsomába csak az jusson, ami nemesít, felemel, közelebb visz igaz, örök értékekhez.

Résen leszek: a sok ezer hatás közül, mi nap-nap után körülzsong és bebocsáttatásért zümmög, tudatosan kikeresem azokat, melyek jellemem fejlődésére kedvező hatással vannak. Tudatosan, nem ötletszerűen, válogatom meg olvasmányaimat, barátaimat, szórakozásaimat, sőt még gondolataimat is.

Résen leszek: hogy illetéktelenek ne avatkozzanak legszentebb belső ügyeimbe. Azok neveljenek, akiket a szerető Gondviselés elsősorban nevelőimül rendelt: szüleim, tanáraink, nevelőim. És hódolattal fogadok el minden irányítást a nemzetek évszázados nevelőjétől: az egyháztól, Krisztus tanainak hirdetőjétől.

Résen leszek: mivel tudom, mily döntő befolyást gyakorolhat a külső hatás más jellemének alakítására, egyrészt őrizkedni fogok másnak káros befolyásolásától, de másrészt azon leszek, hogy jellemes viselkedéssel, egy-egy jó szóval segítségére lehessenek másoknak a nagy fontosságú munkában: testvéreimnek, barátainknak, embertársainknak.

Igy a legnemesebb értelemben ura, királya leszek a természetnek, és remek-alkotássá leszek jellemem.

Cs.

PILATUS

A nap hanyatló, vérvörös korongja biborszínekben tükrözik vissza Galliának mérhetetlen tengerében. A sziklás öböl partján enyhe árnyékot nyújtó, hatalmas platánok, ezüstös-zöld olajfák állanak. Az üde zöld pázsiton egész ligetet alkotnak a sűrű cserjék, öröközdek és balzsamos illatu mirtusbokrok. A gondozott utakon egy római-ruhás férfi járkal fel és alá. Talán a szép természetben gyönyörködik? Nem! Az arca komoran redős, mozdulatai idegesek. Gyakran felsóhajt és megtört hangon beszél magában:

„Meggzégényitettek! Hol van most a régi Pilátus? az a messze földön rettegett helytartó! Egy vérig alázott, számkivetésben élő semmi lett belőlem. Ez a hála, hogy oly hűségesen szolgáltam a császárt?! Nem hogy háláját mutatta volna irántam, hanem tetetett jószívűséggel „felmentett” a fáradalmaktól . . . Egész özöne gyötör a kinoknak. Egy hónappal előbb vettem a hirt, hogy egyetlen fiam váratlanul megölte magát, most pedig, hogy a feleségem is a narénusokhoz szegődött . . .

Óh ti kegyetlen istenek! Azelőtt fényben és pompában éltem, de amióta, — ah még rá gondolni is borzadok, — amióta azt a zsidót megfeszítettem, nem hagy nyugodni valami és nap-nap után kinez a kegyetlen végzet . . . Pilátus! Pilátus! . . . Már megint; mintha csak valami marcangolna, tépne; mintha folyton azt kiabálná valaki felém: te igazságtalan, te gyilkos! . . .

Rémek kineznek folyton. Minden ellenemre tör. Tiberius is, a büszke császár életemre tör, titkos kémek kísérek. — Te Krisztus! de megbosszulod magad!

Az elkeseredéstől kimerülve dőlt az egyik köpadra. Melle zihál, kimeredt szemei a távolban révedeznek.

A tenger végtelen vizét gyenge szellő fodrozza. A látóhatáron megcsillan egy hajó. Gyorsan siklik, élesen hasítva a vizet. A szellő kiduzzasztotta hatalmas vitorláit. Az evezősök gyors ütemben forgatják a lapátokat, amelyek megannyi az alkonyi naptényben ragyogó, rózsaszín gyöngycseppet emelnek ki és hullatnak vissza a tengerbe. Itália felől közeledik. Alakja és nagysága elárulja, hogy hadihajó. Katonákat szállít, hogy a galliai őrséget felváltsák. Fenn a fedélzeten áll diszpancélban az egész csapat némán, komoran, mozdulatlanul, mint a hatalmas világbirodalom büszke, páncélos szimbóluma. A paizsok meg-megcsillannak az alkonyi sugárban. Elhangzik egy pár kürtjelzés, a rabszolgák megszűnnek evezni, kivetik a horgonyt s a katonák üdviválgások közt kiszállnak a partra. A vezér imához vezényel és hangos imában adnak hálát Nep-tunnak a szerencsés tengeri utért.

Pilátus mind némán szemléli, majd felvidul tekintete és örömmel közeledik a katonák felé. Hogy nel hiszen azok rómaiak, talán valami új hirt hoznak hazájáról, ismerőseiről. Megszólítja az egyiket és nagy hévvel kérdezősködik a császár és Róma felől.

A katona megnyugtatta: „Minden rendben van. A császár is, meg a nép is jól érzi magát; egypár lázadó népet legyőztünk; a cirkuszok javában öntik a gladiátorokat és vadállatokat.” Majd csodálkozva megkérdezi: „Quis es Domine? Ki vagy Uram?” Pilátus el akarva titkolni kilétét, csak így felel szomorúan: „Egy szerencsétlen, akit sujt a kegyetlen végzet és üldöznek az istenek.” A katona vigasztalja: „Ne ess kétségbe Uram! Én is szenvedtem igen sokat, de voltak nálunknál jobbak is, akik még nagyobb szenvedéseket tűrtek el.”

„És melyik isten adta szívetekbe az erőt

a gyötrelmek elviselésére? kérdezte Pilátus.

A katona maga elé mereng, eláruljon-e mindent, vajjon megérti-e ez az idegenbe vetődött római az új vallást?! Egy halat rajzol a porba, de mikor látja, hogy Pilátus nem érti a jelet, így válaszol:

„Az egy, igaz Isten, aki megkönyörül a gyöngén és szereti a szenvedőket.”

Pilátus egy pillantást vetett rá és kérdezte: „Ha nem csalatkozom, ugyebár te is a nazarénusok felekezetéhez tartozol?”

„Én az! az Istent imádom, ki leszállt a földre, mert szeretett minket. Az emberek üldözték őt, szenvedett értünk és hálából felfeszítették. Látod, Uram, ő a legjobb volt a világon és mégis mennyit szenvedett.”

Pilátus arcán remegés fut át, de visszanyeri nyugodtságát. Nem akarja magát elárulni. Lelkében a kétség, szégyen és kétségbeesés vivja csatáit.

A katona nem vett észre semmit; kemény tekintetével a nap felé fordulva folytatja: „Volt egy római, aki szégyent hozott nemzetünkre és gyáván átadta őt az üvöltő zsidó csöcseléknek, mert félt a saját árnyékától.”

Pilátus görcsösen megragadja a sziklát. Ujra ez a szó üldözi: igazság. Mindenki erre hivatkozik. Rekedten a belső izgalomtól és dacosan kérdezi: „*Quid est veritas? Mi az igazság?*” — és komoran várta a választ, amit egykor nem akart meghallgatni . . .

A nap épen most bukott alá vörösre festve az ég alját.

A katona feléje fordul, kezét a kardján tartja, keményen a szemébe néz: „Az igazság ott van mindenkinek a lelkében, és az igazi bátor követi is azt, míg a gyáva megrettenve fut előle. Pedig ez nyomon követi őt akár Róma thermáiban, akár a lybiai sivatagon. Százszorosan gyáva az a római, aki császáráért és a birodalom nagyságá-

ért kivont karddal megy a vad népcsoportok ellen, de az igazságért az ujját sem meri mozdítani."

Most felharsan a vezénykürt, egy „Isten-hozzád” és a katona nyugodtan megy tova társaival.

Pilátus lelke megborzad, a kétségbeesés törébe ejti. Szívét összeszorítja a láthatatlan erő. Elindul. Leül az egyik tengerparti sziklára. Megerednek könnyei; Pilátus sir . .

Leszáll az est fátyla. Előjön ezüstös csónakián a néma éi királynője s lassu máltósággal uszik az ég tengerén. Felövuladnak az ég ezernvi pislá mécszei. A közeli bokorban megszólal a fülemile édesen, csattogón. — Pilátus sir keservesen, könnyei hullanak a tengerbe . . .

Most hirtelen felugrik, hajába markol, kidüllednek vérben forgó szemöldökei s mint az örült ordítja: „Nincs már bocsánat! Lehetetlen!” Egy velőtrázó sikoly, Pilátust már sodorja magával az örvény . . .

A hold képét eltakarja egy felhő. A kis csalógány ijedten elhallgat. Minden sötét, néma . . .

*

Másnap egyik kis szigetre holttestet vetett ki a hullám. Az ott lakó öreg halász eltemette és sajnálkozva mondta: „Szegény ember, kár volt érte!”

Claudius.

Az Úr hívása

*Uram, a vihar már elmúlt!
Alázatomban szelid esőjén
Színekre tört a szent Verőfény
Lelkemre szivárvány hajolt.
Uram jöjj, várlak.*

*Az égi hidon jöjj hozzám,
Bánatom és Bocsánatom emelte.
Innen vár a megtérő lelke:
Örök hozsannát zeng a szám.
Uram jöjj, várlak.*

*Kitárom lelkem kapuit,
Tömjénnel és pálmával várlak,
Szívemben a szövetség sátra,
Csókomban fűrésztől lóvánd.
Uram jöjj, várlak.*

*Lázás, álmatlan éjeken
Mikor lelkembe kétség karmolt
Szemeim elvesztették arcod,
S Te megbocsátál énnem.
Uram jöjj, várlak.*

*Mint harmatra lankadt virág,
Fáradt vándor óázis után
Az Élet tikkadt sivatagján
Vágvándom én Uram Te rád
Uram jöjj, várlak.*

I. G. I.

GONDOLATOK

Magát időhöz és körülményekhez szabni tudni a fő bölcsesség.

Fáy A.

Mindenki méltó a szeretetre, kivéve azt, ki meg van arról győződve.

Wilde O.

Az erény annál főnségesebb, mennyivel több öntagadásba kerül.

Br. Jósika M.

Két jó van, mi fölött nincs a sorsnak semmi hatalma; szorgalom és az erény: földön az, égben ez áld.

Vörösmarty.

Ki egyszer vétkezni nem bír, annak többször is vétkezni nem nehéz.

Kisfaludy K.

Idegen véleményt tenni kevés tud; pedig ki tenni nem tud, hogyan kívánhat türetni.

Kölcsey.

Kis tragédiák

Az apám gazdatiszt volt, én pedig nagy lurkó. Mindezek tetejébe volt egy nagybácsim, aki a nagybácsik minden jó tulajdonságát egyesítette magában: névnapi gratulációm 5 koronás ezüst, az évvégi bizonyítványért egy arany stb.

A nagyvakációban persze mindig meghívott egy két hétre. Akkor is elmentünk. Kitűnő élet volt nála. Csak egy bibije volt: a kertje. És abban is egy omlós kövér barackfa. Annak gyümölcsét sajátkezüleg szedte le és vasárnapokon az ebéd után kedveskedett belőle.

Mikor megérkeztünk, rendszeren a kertbe vezetett bennünket és olyanféle paradicsomi jelenetet rendezett velem.

„Látod, Muki, ugyis tudom, hogy mindig itt lógsz. Nem bánom, minden gyümölcsfáról ehetsz, csak erről az egyről nem!”

No már itt eltévesztette a dolgát alaposan. Tulajdonképen ő volt a hibás. Miért hívta rá a figyelmemet. Ezentul többször elmenve mellette, nem állhattam meg, hogy ne nézzek hosszasan rájuk. Azok meg reám: ingerkedőn, pufók piros arccal.

Még kigyó sem kellett az egész ügühöz; a barackok elvégezték a kísértő szerepét. És megtörtént velem is kicsiben a paradicsomi szomorú jelenet. De nagy körültekintéssel jártam el haditervemben.

Tíz óra felé az öreg ur olvasgat (Gracza György: Negyvennyolcát). A szakácsné főz. Az öreg huszár a községháza és korcsma között végzi pályafutását.

A föld nedves volt a tegnapi záportól. Lábnymaim, sajnos, a fáig kísérték áruló módjára.

A fa tetejére érve terepszemlélet tartottam. Először azonban elhatároztam, hogy csak kettőt kóstolok meg. E nagylelkű elhatározás is sajnos dugába dőlt a pillanatnyi gyengeségek hatása alatt.

A nagybácsi az ambituson bóbiskolt kedves könyve fölött, a szobalány tormát reszelt az orrát fintorgatva.

Az első barack után következett a másik és utána hosszú sorozatban a többi. Elfeledkeztem a külvilágról és a magvakat szórazkozottan pottyantgattam a földre.

Ez volt a második számú szerencsétlenség a lábnymokon kívül. Tudniillik nagybácsim szokott napi programjától eltérve, besétált az ő kedves barackfájához és megdöbbenéssel konstataulta, hogy idegen lábnymok vezetnek egész a fa alá.

Rövidlátó lévén nem vett észre a tetején az ágak között, de a kritikus pillanatban egy gyanutlan barackmag esett fejebujára.

Felszisszent — mint reumájára szokott.

„Ki van fenn?” — kérdé vészjósló hangon.

Semmi felelet. Ugyanis a barack ijedtemben a torkomon akadt.

„Trézsi, Jóska, gyertek csak hé! Tolvajok vannak.”

Én még jobban behuzódtam, átkozva a pillanatot és bánkódva rossz tettem felett, de a tragédia felhői gyorsan közeledtek.

Az öreg huszár, éppen megérkezett és sietett Trézsivel.

A huszár próbált felmászni, de negyvennyolc már régen volt és nem sikerült a merénylet.

Körülállták a fát tanácskozva. Végre abban állapotdakt meg, hogy kiéheztetnek, mint az osztrákok Komáromot akarták. Én is dolgoztam azalatt haditerveken, de semmi okosat nem tudtam kisütni.

Jött Trézsi egy kerti asztallal, arra széket állított és a huszár egy dióverőpóznával kezdte a nadrágomat piszkálni. Már többször kiestem az egyensúlyból, ezért elhatároztam, hogy lejjebb kuszom a szélső ágakra és egy ugrással menekülök a székigényen elől. Egyik ágról a másikra csusztam, a sűrűt ke-

resve, de egy óvatlan pillanatban a pózna oldalba talált és a gyepre pottyantam.

Nagybácsim rám tette csizmás lábát. Akkor vette észre, hogy drágalátos kis öccse fekszik itt.

„Muki, te voltál?” — kérdezte és hangjában keserű fájdalom rezgett.

„Menj előttem!”

Én elől, ő pedig utánam, mint egy kerub, lángoló pallos helyett a pipaszárat szorongatva . . .

Egész nap be voltam zárva, pedig hogy megbántam már az egész ügyet.

Este atyám hazajöve megbotránkozással emlegetett holmi szörnyű hálátlanságot vendéglátó nagybácsikkal szemben és apai jogait gyakorolván az asztal alá küldött vacsora helyett. Tehát se ebéd, se uzsonna, se vacsora a tiltott gyümölcs miatt.

A hangulat az asztal fölött nyomott volt, lent még nyomottabb. Folytonos említések történtek tolvajokról, rablókról, gyilkosokról, kik barackon kezdtek és Illaván végeztek.

Egyszerre a nyitott ajtón bejött Pincsi. Ez Durbincs kis csemetéje volt; a hatalmas Durbincsé, aki az öreg hű kutya szerepét viselte a házban és nekem nagyon imponált. Úgy hogy ha a küszöbön feküdt, előbb mindig felkértem, legyen szives odább feküdni.

Szóval az öreg Durbincs az élelmezési kérdést osztotta meg így családjával, amennyiben Pincsit beküldte a finomabb falatokért, mert a kis kölyöknek a csontok nem izlettek. Addig az öreg künn hízelt a szakácsnőnek. Így kiadósabb és könnyebb a megélhetés.

De ez nekem volt pech. Pincsi bejött rendes helyére és meghökkenve vette észre, hogy az asztal alatt konkurrens akadt. De hamar megismert és arcátlanul kezdett vigyorgni. Legalább is én azt láttam.

Jött a pecsenye. Tudtam, hogy a hugom-

nak, Gizellának szive, aranysziv és vártam, mikor nyujt le valamit. Egyszerre le is nyult egy hófehér kéz a sötétbe, benne rántott prézlis zuza. Odakaptam, de Pincsi ügyesebb volt és elkapta. A szemtelen! — Most megkezdődött az asztal alatt kettőnk közt a létért való élet-halálharc. Gizella azt hívén, hogy én veszem át a darabokat, legkedvesebb ételem, a püspökfalatját szállította le. Ujra Pincsi győzött. Keserűségemben a Pincsi farkába kapaszkodtam, de az áruló elvissította magát.

Atyám leszólt: „Még asztal alatt sem nyugatsz. A pincébe akarsz kerülni.”

A sivitásra Durbincs is bejött, hogy mi a baja drága magzatának és komoly pofával közibénk ült.

Most már vége volt minden reménynek.

Pincsi felbátorodva, még szemtelenebbül duskálgodott a leszállított fánk és dobostorta-darabokban.

A borzasztó tragédia befejezéshez közeledett. A napi kalandok sorozata iszonyuan kifárasztott. Most már beláttam, mit tesz az, rossz fát tenni a tűzre.

Végre bocsánatért nyöszörögtem az asztal alól, ami az asztal alatt általános derűtséget idézett elő (legalább is szerintem). Felülről békefeltételeket szabtak, melyek bár egyoldalúak voltak, kénytelen voltam vesztes félként elfogadni.

Lefekvéskor az ágyon már alig birtam térdelni a sok fáradság után. Édes anyám megcsókolt és elkezdtünk imádkozni. A Miatyánkhoz értünk és elhomályosuló szemem előtt kavargott a sok barack, a pipaszár, Durbincs, Pincsi . . . És lehet, hogy az imába is belekevertem, de már nem voltam magamnál és holtfáradtan elvágódtam anyám karjaiba, aki mégis a legjobb bírő a világon.

Homoki.

ADY ENDRE

KOTZIÁN ENDRE

Egy éve már, hogy sirba szállt a forradalom költője, mint ahogy tisztelői nevezték; hamvait immár egy éve fogadta be a csendes sir, hová egész életében kíváncsozott. A farkasréti temető szomorú füzei alatt egyszerű sirkő és sokan állunk meg itt hódoló bámulattal, tömjénezve a halott poétának, sokan pedig gunyos kacajjal, örültnek pecsételve haladnak el sirhantja mellett.

Ady Endre! e szóra az irodalmárok egyik része lángoló lelkesedéssel beszél egy költőről ki megalapozta az új magyar lírát, melynek csapásain biztosan haladtunk előre. Mások azonban dörögő szózatokkal vetik oda: „Tüzes pengével pusztítsuk ki még az emlékét is! . . .

Az 1900-as évek felé jelenik meg egy új alak, lángoló hévvel, de kevés tapasztalattal, nagy lelkesedéssel, de örült egoizmussal, énekel, de kikacajják, bánkódik és nevednek raita. De végre megtalálja közönségét a hamis nyomokon haladó dekadens Nyugat irodalmáraitban. Számos rajongója lesz, sokan maimoliák s ebben annyira mennek, hogy a régi Petőfi és Arany által kielölt uton haladó költőket, mint anakronizmussal eltelt maradékokat, lehurrogják. Táróvilágos akarok lenni, nem akarom a holt Adyt sárral dobálni, nem akarok elhamvadó teteme fölött gunyos szavakat hallatni, de viszont hibáit be kell vallanom, melvek sajnós felülmoliák érdemeit. Itt elintottunk Ady főbűnéhez, hogy a költészetet hamis irányba terelte, mely minden szabályt felruhá tombol, mint a veszett orkán. Kiönni, mint a pátiától megszabadított folyó. Ady forradalmár volt a magyar irodalomban, a biztos, kipróbált útirányról letérve, teljesen új nyomokon akart haladni, mester és iránytű nélkül, nem csoda akkor, ha eltévedt a költészet rengetegében. Ady önálló akart lenni, ami magában véve helves és dicséretes. Ady haladni akart, az is helyes, de meg kell jegyezni itt Prónavnak mondását: „A költészetnek haladni kell, de nem szabad azt bizonyos korlátaitól meg-

fosztani, mert különben nem nevezhető sem költészetnek, sem művészetnek.” A költészetnél sohasem szabad hiányozni a szépeszmének, ez pedig Adynál igen gyakran előfordul. Ady a huszadik század degenerált erkölcskoldusainak egyik tipikus alakja, aki kiürítvén az élvezetek kelyhét, teljesen megcsömörlik az élettől. Nincs semmi ami felemelné, vigasztalná, mert a kálvinista praedestinatióból és a többi fatalizmusból összetákolt vallás, nem csoda, ha nem tudja lelkének egyensúlyát helyreállítani. Adynak ezen életfelfogása, s életundora átítatja költészetét is, mint egy rideg borongós pessimizmus huzódik végig líráján. Ady, miként maga éneklé, egy, az élet zivatarában tönkrehült szív, ki egyedül haláltól vár szabadulást, az édes megsemmisüléstől, s az illatos elmulás után sóvárogva így énekel az íróasztal fiókjában fekvő méreghez:

„Ha akarom mennyi bús szépség
Nyugtot lelne
Mennyi szép bánat, ha találkozna
Ész és a halálok fejedelme
A meghívott halál
S két óra múlva már ha akarom
Rám hull a legszebb trónnak fénye
De jaj: gyáva vagyok.”

(Minden titkok: A meghívott halál. 66.)

avagy:

„Ez az élet nem nagy dolog
Egyet forog, kettőt forog,
Néha inog, de csak megáll
Legvigabb pajtás a halál.”

(Szeretném, ha szeretnének: Kurucz Ádámhoz. 17.)

Ady nem tudja elviselni az élet fájdalmait, nincs benne meg a nemes, élő hit, ami megvolt Arany Jánosban, aki a sors bármely csapása között is vigaszt talált, mert vallásában nem volt meg a magát megadó, s Isten akaratában megnyugvó türe, mely Berzsenyi „Fohászkodása”-ból oly szépen kicseng. Hanem sokszor kétségbe esve, szinte ordítva jüggat verseiben, mindig üldözi a sors, az öskaián harcol a disznófejű nagyurral, s az új kísértetekkel, vérző szívvel, s véres fejjel. (Lásd: Menekülő élet.) Adynak ezen túlzó pesszimista életfelfogása, melyben jóval túl tesz „Albion” nagy költőjén Byron-on is, kicseng verseinek nagy részéből s ez származik

annyira hánytatott életéből: mert Adyt, a hazátlan, otthontalan kóborlót, miként maga mondja, a balsors számos csapással sujtotta:

„Eladó a hajó (t. i. az élete)
Szakadt kötelekkel
És minden, minden jófajta rosszal.”

Igy énekel életéről.

„Eldobott, zuhanó fákllya
Alvandó, vén fejem.”
(Elhagyott a félelem. Minden titok könyvéből.)

Ilyen bánatfolt nincs fölvarrva
E kerek földön senkire.”
(Ond vezér unokája. Szeretném, ha szeretnének.)

„Elhasznált, nagy bolond vagyok
Pénzem nincs, hitem elillant
Erőm elfogyott, meghalok.”
(Vér és arany.)

Ady hisz az Istenben hitetlenül mint ő mondja, szeretne hinni de nem tud, szeretne felhagyni bűnös életmódjával, de nincs ereje, őszintén gyón, de nincs bánata. Így van ő a vallással is. Hisz Istenben, de azt kívánja, hogy Isten őt ne sujtsa. „Engem ne véníts meg a halálig.” „Aki ellenem támad, azt verd meg.” Máskor büntársának nevezi Istent.

„Mikor még mint kicsiny nebuló
Templomban diktáltam a zsolnárt,
Már akkor büntársam voltál
Már akkor is felbujtóim voltál.”

Némelykor kétségbeesetten keresi Istent, de ez sem csal nemes hangokat hurjára. Ilyen az Istenkereső lárma.

„Annyi bolondot látok
Hogy a sok bolondságtól,
Nagy ijedelmembe
Hozzád kiáltok.”

Más versei pedig egyenes blasphemiákkal vannak telve, mint amilyen: Az öreg szakálás, s rendben — van Ur Isten.

Nagynéha azonban belőle is kitör a természetes istenutáni vágy nemesen, mint például:

„Próbáltam sokféle mesét
De haj egyik sem volt elég
Szívembe, idegimbe
Kiabáló nagy lárma

„Téged keres Felség
Isten a tied minden.”

Ady verseinek egy része a hazáról szól, Magyarországról, az Irán-szágu szittyai földről, — miként mondja — honnan menekülni akar a nagy Nyugat felé, de valami tartja. Adynak kora szeretete valami különös, valami sejtelmes, ugyanis a költő maga is szidja a magyart, sőt némelykor kissé durván is, mint a „Páris és Bakony” című versében, de máskor kitör belőle a hazafias érzés. „Hajh az ősi magyarság.” „A faik cirkuszában.” „Az utolsó kuruc.” Legjobban önmaga jellemzi önmagát: „olykor utálom, néha szeretem hazámat”. Egszer szidja, másszor így énekel:

„Az én magyarságom
Nincs ilyen átkozott
Nincs ilyen igazi.”
„Mit ér a bor és véráldomás
Mit ér az ember ha, magyar?”

Hazafisága tehát nem igazi, mint ő azt állítja, de illyenfélek találhatunk Petőfinél, Vörösmartynál, Bajzánál.

E nemes érzelembe is beviszi Ady egoizmusát:

„Vihar sikonghat, haraszt zöröghet,
Tisza kiönthet a magyar síkon,
Engem borít az erdők erdője
S elrejt hü Bakonyerdőm
Nagy Párisom.”

Egoizmusából folyik nagyfoku beképzeltsége.

„Holnapután más jön talán
Mire én vagyok a legkülönb
Holnapután más jön talán.”

Mint hogy láttuk Adv Endrének életfelfogását, Istenben való hitét, hazafiságát, nézzünk egy motívumot, mely a költészet terén új, s ez Adv szocializmusa. Néha véres szájjal szól a proletároknak, forradalomra buzdítja őket, innen forradalom köldője. Máskor a csüggedteket bátorítja, hogy eljön még a szegények országa. Ez talán egy nemesebb motívum, könyvüret a legalsóbb néptömegben, de néha tulsáfos forradalmi hangon, mint egy kommunista agitátor szól, különösen Illés szekérében. Ilyenek: Dózsa György lakomáján. Két

jobbágy beszélget, kik ettek Dózsa megsü-
tött testéből:

„Lesz bőjtje a nagy lakomának,
Lesz új vezér is új Dózsa
Sebő pajtás ne köpködj: megvált
Bemüinket a Dózsa trónja.”

Avagy a „Hadak útja” című versében:

„Vörös jelek a hadak útján
Humiában valami készül
Rongyos hadak, roppant hadak
Sereglenek vígan, vitézül.”

továbbá:

„Itt van a nép, trón dűlni fog most
És e vig férge a rögnök
Ítélt a nép, ítélni fog
S ezért íaj a bünnösöknek.”

„Sohse hull le a vörös csillag” mondta
ő, a csillagok csillaga. Jobb is, hogy meg-
halt és nem érte meg felfogásának teljes
fijskóját:

„Vörös csillag, ragyogj és trónolj
Mióta ember néz az égbe
Vörös csillag volt reménye.”

Most hagyjuk azonban Adv szocializmu-
sát, s nézzük verstechnikáját. Ő teljesen
új sorokat alkot francia mintára, néha
nagyon is helytelenül. Az úgynevezett
Adv-strófa előfutárjait már Vajda és Kom-
játhy verseiben feltalálhatjuk. Advnál a
negyed- és ötöd-feles jambusok csak meg-
izmosodva lépnek előtérbe.

„Uram boesásd el bús szolgálodat
Nines semmi már csak a Bizony
Az ős bizonyu a biztos romlás
Ne igázz, ne hánts, ne itass
Uram én többet nem iszom.”

Az ötsoros rim elhelyezése többnyire
ugyanaz. Rimei néha nagyon gyöngék, s
néha még asszonáncoknak sem illenek be.
Néha négyes és ötöd-feles jambusai hár-
mas- és negyed-feles jambusokra reduká-
lódhatnak le. A verssoroknak azonban sok-
szor nincs meg az ütemben megszabott
rendjük, s hiányzik a magyar ritmus, né-
mely helyen pedig alig különbözik a rövi-
debb scrokban írt prózától. Advnál a vers-
szakok után még sokat kell magunkban
gondolni, innen, hogy versei igen gyakran
értelmetlenek. A szótagok számára egyál-

talában nem fektet súlyt, a cesura el van
hanyagolva. Adv igen nagy súlyt fektet a
sorok zeneiségére, ami gyakran az értelem
rovására történik. Most pedig beszélek
(Adv lyrájáról; valami ideges sietség, mohó-
ság nyilatkozik meg lyrájában. Kizárólag
lyrai költeményeket írt, s ebbeli érdeme,
hogy felkeltette a figyelmet a költészet e
faja iránt. Nyelve festői, erőteljes, néha
durva, ilyenek pld. fene, frász, pokol stb. . .

Kifejezései újak, néha nagyvonalúak is szének,
de gyakran nevetségig túlzók; pld.: a haj-
nal vad szagát érzem, a zöld korom, Uri
szamárságom, ájult nvár. gvaszos pír, rö-
högő piros, filozofus kék, epés lila; más
icbbak: haragos zöld, gunveros vörös stb....
Nyelvének egy tulajdonsága a szólamok
gyakori ismétlése:

„Fölkelni; szétnézni, szétnézni; érezni,
érezni; eszmélni, eszmélni, eszmélni; meg-
látni, meglátni; megbujni, megbujni meg-
bujni; kinézni, kinézni; kikelni, kikelni;
akarni, akarni; busulni, busulni; elszánni,
elszánni; letörni, törni; szégyelni, szégyelni.
(Lásd: Szeretném, ha szeretnének. Az
ágyam.)

Gyakoriak az egész sor ismétlése is.

„Zengett az Avardomb,
Zengett az Avardomb.”

Az „Áhitott csömör” című két strófás
versében „csak egyszer, csak egyszer” sor
csak ötször fordul elő tíz sor közül. A
„Duna vallomásában” pedig a „vén” szó
tízszor fordul elő majdnem egymásután.
Ezen versében nem tudom mit vételez neki
szegény Dunánk, de mindennek elnevezi:
vén rókának, vén kujónnak, iszákos zseni-
nek, s vén korhelynek. Adv a modernség-
ben sokszor túl lép a határon úgy, hogy
nem lehet megérteni, s ezzel példát adott
a mai kor secessióinak, kiknek az a fel-
fogásuk, hogy minél érthetlenebb a vers
annál jobb, s ha maguk sem értik, akkor a
legjobb ilyen verse pl. „A fekete zongora”.

Bolond hangszer: sir, nyerit és bűg
Fusson, akinek nincs bora;
Ez a fekete zongora,
Vak mestere tépi és cibálja
Ez az élet melodiája
És a fekete zongora.

Ez mind mind; ez a zongora,
 Fejem zúgása, szemem könnye,
 Tornászó vágyaim tora.
 Boros bolond szívemnek vére,
 Kiömlik az ő ütemére
 Ez a fekete zongora.

Némely verse azonban igazán iónak és zseniálisnak mondható, úgy hogy csodáljuk, hogy egy ember hogyan tud ily szép és oly otromba költeményeket írni. Pld. „A halál lovai.”

Holdvilágos fehér úton
 Mikor az égi pásztorok
 Kergetik felhőnyáitukat !
 Patkótlánul felénk, felénk
 Úgetnek a halál urak.

Nesztelen gyilkos paripák
 S árnyék lovaszok hátukon
 Bús, néma árnyéklovagok
 A hold is fél és elbúvik
 Ha jönnek a fehér úton.

Honnan jönnek, ki tudja azt...
 Az egész világ szendereg:
 Kengyelt oldnak, megállanak,
 Mindig van szabad paripa,
 Mindig van gazdátlan nyereg.

S aki előtt megállanak,
 Elsápad és nyeregbe száll,
 S fehér úton nyargal vele
 Holdvilágos éjjeleken
 Új utasokért a halál.

Milyen contrast ezzel szemben „Jócsönd herceg előtt, című vers.

Holdfény alatt járom az erdőt
 Vacog a fogam, füttyöröszek.
 Hátam mögött jön a tizöles
 Jócsönd herceg
 És fáj nekem ha visszanézek.

Láttuk most már Advy költészetét minden oldalról. Egypár szóval összefoglalni szeretném érdemeit és hibáit. Advy főérdeme az, hogy fölkelte a lyra iránt a figyelmet, s a magyar nyelvet szép kifejezésekkel is gazdagította, de mondhatnám, ugyanekkor vétkezett is: hamis vágányra terelte a költészetet, s megsértette a magyar nyelvet némelykor erőszakos kifejezés hajhászásával.

Ady Endre a sir mélyébe szállt. A pozitív kritika kénytelen tövisfüzért fonni fejéjére fölé. Felhökben kóválygott, ami vihart hozott és elseperte szép velésünket. Szétforgácsolt zseniáltságát, mely nemzeti önzertűnket és erkölcsi értékeinket annyiszor arcul csapta, sajnáljuk. De egypár szellemi forgács kedvéért nem tuduk Adyt magunkévá tenni. Pedig a mienk. Abnormis tehetsége azért magyar volt, de eltévedt, nagyon eltévedt, ahová a nagyváradi és pesti holnaposok zsidó-gárdája vitte a pénz járomszalagján. Ha tehetsége szabadon tör utat a magasságok felé, ma az egész nemzet zarándokolna a farkasréti temetőbe egy csöndes urhoz.

~~~~~

Az út végén

*Szent Tétlenség, tehozzád visszatérek,
 Mint apjához a megtérő fiu.
 Belátom, kár volt eltávozni tőled.
 A cél, miért harcoltam oly hiu!*

*Belátom azt, hogy rossz úton bolyongtam,
 Mióta téged én elhagytalak.
 A jerikói kürtöt fujtam egyre,
 S nem omlottak alá a vén falak!*

*Ah, régen volt, midőn a kürt szavára
 Megrázkódott a hosszú álmu föld,
 Felébredt végre büszke ébredéssel,
 S a régi fal magától összedőlt.*

*Rég elmúlt, sajnós, már e szép idő
 Ma már az élő ember is süket;
 Mit egykor még a holt anyag is értett
 A dalnak hangjait nem érti meg.*

*... Szent Tétlenség, tehozzád, visszatérek
 Mint apjához a tékozló fiu,
 Kár is volt egyszer eltávozni tőled;
 A földi cél — belátom — mind hiu.*

Ney József.

KELETI REGE

Irta: gróf SZTÁRAY ANTAL

Künn az utcákon morajlott a tömeg. Kibáltak, éljeneztek, tomboltak. Bent pedig a királyi park árnyékos ligeteiben a tavasz fejtette ki ragyogó pompáját, illatos balzsam terjengett és aranyos himpor imbolygott, olyan, amilyent akkor érez az ember, amikor nagyon boldog. S a király megállt a tó partján és hallgatta a nép diadalordítását, elnézte a hattyuk játékát a tó sima tükrén. Nemrégén jött vissza a nagy háborúból s most olyan különös volt előtte minden. S a véres csaták után végre kitört a keleti nép öröme s zugva, tombolva szaladt az utcákon át. S az erkélyen állva nézte a királyné.

„Ugyan jer fel te is és nézd meg, hogyan örül néped!” szólalt meg a királyné, de ő csak tovább álmodozott, s szomoruan hozzátette:

„Nemrégén népem halálhörgését hallgattam s vad csaták vérben fürdő jajszavát, s most népem diadalában gyönyörködjem!”

„De kedves uram, hát felejtse el már egyszer azt a rettenetes háborút. Most már itt vagy velem, fiatal erős, boldog fejedelem. Vagy nem hallod, hogy a nép nevedet dicsőíti szüntelen.”

„Boldogság, dicsőség, mi az nekem. Én is azt hittem egyszer, hogy az vagyok: boldog. Ilyen erőm, nagyratörő lelkem elvitt messze a nagy harcba; az volt álomom, hogy boldoggá leszek, s boldoggá tegyem népem. S most” —

„S most tán csak boldog vagy?”

„Boldog! — Hogyan legyek én boldog? Vagy azt hiszed, hogy boldoggá tesz a nép örömujjongása. Máma ezt hallom, holnap talán az özvegyek és árvák halálsikolyát és gyászénekét fogom hallani.”

„Jaj, ne aggódjál drága jó uram! Hiszen te oly jó vagy, hogy jóságodat sohasem fogják elfelejteni. Légy boldog, jer velem, feledjünk el mindent s legyünk boldogok.”

„Nem lehet édes angyalom, hiszen éjjelnappal dolgozom, aggódom népemért; oda szeretném magamat adni teljesen a népnek,

le szeretném törlni összes könnyeit, ki akarom irtani szívéből a haragot; akarom, hogy boldog legyen, s oltárt akarok építeni szívében, maradandót, s ezen oltáron az én képmnek kell diszlenie.”

S a király tovahaladt az árnyas fasorban; tovább hallgatta a nép dicsőítését; tovább nézte a hattyuk játékát és a tavasz szépségeinek üde ragyogását. S tovább töprengett. A langyos szellő egy-egy virágszirmot hajtott feléje és figyelmeztette a pompa és ragyogás mulandóságára.

Két férfi lépett a kertbe; félénken lépkedtek a csikorgó homokon. Balsejtelem fogta el a királyt; de azért határozott, szilárd léptekkel közeledett feléjük. Azok pedig hódolva megálltak előtte:

„Felséges királyom! A keleti tartományok lázonganak; a férfiak siratják fiaikat, siratják elpusztult termésüket, az özvegyek siratják férjeiket, az árvák éheznek, s mindenki elégedetlen. Nyugaton pedig leégette az ellenség a falvakat, majorságokat.” A király homloka ráncba borult. Hallgatott. Azok pedig hódolva távoztak.

„Hát mégis igaz, amitől félttem!” szólalt meg végre, s nagy léptekkel mérte végig az árnyas utakat. Kétségbeesetten gondolkozott valami találó megoldás felett. S a madarak csak még vigabban füttyörészttek, a nép azonban lassan eloszlott, elnémult minden.

Másnap pedig a király összehívta az ország népeit, átadta nekik kincseit, koronáját, minden hatalmát. Lemondott minden dicsőségéről, boldoggá akarta tenni népét, s vánderbotot ragadott; ott hagyta várkastélyát, népét, vele minden emléket; álmát, reményét. Ezen nagylelkűségével akarta leróni hálóját azon néppel szemben, mely őt naggyá tette, melvet ő tett boldogtalanná, s remélte, szentül hitte, hogy ezzel felszárította könnyeit és boldoggá tette. És elment feleségével messze-messze hazájától egy csöndes völgybe, a tenger partjára és ott élt boldogan megelégedetten. Gvakran kiment a tengerbe nyuló sziklaszirtekre s elnézte a sima tükrön játszadozó napsugarakat, de lelke ott járt az ő hazájában, s vélte, hogy ott egy boldog nemzedék fejlődik azon a

földön, ahol ő maga is nevelkedett, és melyet elhagyott. Eleinte örömmel gondolt rá, de később mardosni kezdte valami kimondhatatlan önvád, hogy ő gyáván cserbenhagyta szeretteit. — Az idő vasfoga mélyen szánt az emberi életben. A boldog fejedelemből megtört férfi lett. Nem mintha megbánta volna tettét, hanem mert természete, ösztöne sugta, hogy nem, ez nem volt helyes. S ez a titkos sejtés naponkint erősödött, mint valami mérhetetlen tenger, melynek az emberi sziv nem mérhet korlátot. Egy reggelen kezébe vette ismét vándorbotját s elindult hazafelé. Sokáig ment, de szíve mindég könnyebb lett, minél közelebb ért az édes hazához. Fölmászott egy magas hegyre, — már egészen beesteledett, — holdvilág sem volt, olyan igazi tropikus nyári éj lehetett, amikor minden alszik, csak a növények lélegzenek szabadabban, vigabban, hangtalanul. S ő ment előre törhetetlenül; ott fent akarta tölteni az éjt, hogy reggel a felkelő nap sugarainál láthassa viszont szeretett hazáját. Nagy fáradtan végre felért. Az egész vidék lángban uszott. Faluk, városok égtek, emberek szaladtak, egymást ölték. És átkokat szórva, hatalmas csoportokban vonultak keletről nyugatra... Ott hagyták az otthonukat, melyben oly boldogtalanná tette őket valaki. S a király bámulva, borzongva nézte mikép füstöl az az áldott szép város, mikép vándorolnak az emberek messze földre, messze az ő tetteinek hagyományaitól, és ekkor belátta, hogy neki dolgoznia kellett volna népe javára, nem pedig azt cserbenhagyni... S egyszerre érezte, mint dagadnak ismét izmai, miként lángol föl lelke. Kezdett futni, szaladt, rohant le a lejtőn az ő kedves népe után. Utol akarta érni, vissza akarta hívni. Kapát, ásót, akart ragadni s a füstölgő romokon egy szentebb, boldogabb hazát akart alapítani.

Minden keresztény és keresztényen diák vegye meg „A BÉKE“ című heti lapot, mert a keresztény nemzeti egyesülés adja ki.

Képek a tengerész életből

(Folytatás.)

Az orvosi vizsgálat egész délelőttön át tartott; reám csak úgy dél felé került a sor. Aztán pedig, alighogy elköltöttük ebédünket, felhangzott a parancsszó: „fel a munkára!“ Az öreg fedélzetmestertől megkérdeztem, hogy mi az én dolgom, meg hogy mikor menetünk már ki a városba.

„Hja iiam, válaszolá, arra ma aligha érünk rá. Konstantinápolyban egy neig időzünk. Tudja Isten, még micsoda fontos személyiség látogatja meg najonkat. Egy ilyen világáros kikötőjében nem lehet, csak úgy, tengeri utazástól megviselt állapotban tartózkodnunk. Azért hát, csak frissen, szaladj a fedélzetköz lépcsőzeteihez és végy részt a tisztítási munkálatokban.

Alaposan elfáradtam, mire kész lettem a rám bízott munkával. Mivel külföldben is már 5 óra körül járt az idő, hát inkább másnapra halasztottam a város megtekintését.

Egyébiránt rendkívül érdekes látványban volt részünk. Közvetlen mellettünk volt a galatai vesztégzár állomás és ennek szélső mólója mellett 2 hatalmas dockra támaszkodva egy furcsa alkotmány nyugodott a tenger felszínén. Megtudtuk, hogy az a „Triumph“ I. osztályu angol sorhajó, amely mintegy 3 évvel ezelőtt elsülyedt a Dardanelláknál; most kiemelték és néhány nappal megérkezésünk előtt hozták Konstantinápolyba. Közelébe bizony nem engedtek, azért távcsövekkel vizsgáltuk. Nő, hát az ugyancsak nem hasonlított gőzhajóhoz. Árbocai közül egyetlen egy sem volt a maga helyén, kéményei is kettéválva feküdtek a fedélzeten keresztül. Jól észre lehetett venni távcsövekkel is, hogy minden oldala vastagon be van vonva tengeri növényekkel, moszatokkal, csigaházakkal és a tengerfenék különféle állataival. Ezt bizony — gondoltam — ugyancsak hosszú időbe kerül, míg használható állapotba helyezik.

Míg mi ezt vizsgálgattuk, leszállt az est, s az ügyeletes őrtiszt parancsára ott kellett hagyni a Triumph-ot, hogy szokásos esti munkáinkat elvégezzük.

Másnap reggel gyönyörű szép nap virradt ránk. Frissen ugrottam ki hajóágyamból,

zatokat olvastak fel s a résztvevő tagok nehézségeikkel támadták meg a felállított tételeket. Ezen nehézségeket azután megbeszéltek és megcáfoltuk vitaüléseinken. Igyekeztünk megismerni és jól megismerni a látható világot, nehogy vakok módjára járjunk és keljünk azon a világon, amelyen mi vagyunk a leglökéletesebb teremtmények, a teremtés királyai. Szemünk előtt lebegett a világhírű Romain Rolland mondanása: A legnagyobb hősiesség a világot úgy ismerni, ahogy van és szeretni. S mi valamennyien, ahányan vagyunk, ilyen hősök akarunk lenni. De sajnos Sokratessal nekünk is fel kell kiáltanunk, hogy mennél többet tanulunk, annál inkább látjuk, hogy semmit sem tudunk.

S most, amikor már quasi befejeztük a tanulmányainkat, össze akartuk foglalni tudományunkat s kiléplünk a nagyvilág elé nyilvános vitaülésünkkel. Március 21-én tartottuk meg, s számos előkelő vendég tisztelte meg ünnepélyünket. Kéber gyönyörű zeneyütánya szolgált bevezetésül, melyet az intézet orchestere adott elő P. Kolb Ede elegáns és átszellemült vezetése mellett. Azután az ifjusági elnök Khajáth Wadich mondott lelkes bevezető beszédet, amelyet a vitatkozás követett. Körülbelül 20 tétel volt kitűzve s a viták a Jézustársasági atyák gimnáziumaiban szokásos rendben folytak le. Először a kritikai tételekről, azután a biogenezis tételeiről volt szó. Azután az énekkar elénekelt Beethoven: Hódolat című énekét. Következett Cizek Antalnak felolvasása a kísérleti pszichológia körétől, utána a szabad akarat ellen felhozott nehézségeket vitatták. Végül a szociális kérdéstről, mint a kör jegyzője, szerény jómagam tartottam szabad előadást, s miután a felolvasott tételek ellen felhozott nehézségeket sikeresen megoldottam, az ülés véget ért. Befejezésül Pató Jóska: „Hárta mellett című darabját játszotta az intézet szalon orchestere. A Pázmány bölcselő kör ezidei működését ezennel befejezte. Elmaradhatatlan hálánk ft. Lányi Ede S. J. iránt, ki a bölcsélet magvait ültette lelkünkbe fáradtság munkája által, hogy később a helyes gondolkodás fája sarjadzon belőle.

Pécsi állami főreáliskola „Eötvös önképzőköre. Husvét előtt egy irodalmi és egy természettudományi szakülés volt. Vörös László VII. o. t. befejezte a grafológiáról tartott előadás sorozatát, melyet a kör dicsérettel jutalmazott. — A kiirt pályázatok beadásának ideje április 15-én jár le. — A szavaló és szónoklati versenyek ugyancsak április végén ejtetnek meg.

Cserkész rovatok.

A P. C. F. cs.-cs. 1920. március 28-iki ősvezetői gyűlésének határozatai. A március 28-iki ősvezetői gyűlés a P. C. F. cs. I. és II. csapatát 4 (egyenként 24 tagból álló) csapatra osztotta egyenként 3 örsrel. Az I. és II. csapat csapattisztje dr. Baumgartner A. parancsnok ur, segéd tisztje Myskowszky M., a III. és IV. csapat csapattisztje pedig dr. Révész A., segéd tisztje pedig Rihmer L. lett. Elrendelte továbbá az ősvezetői gyűlés, hogy 1. minden cserkész festessen zöld inget és szerezzon kalapot, 2. minden örs készítse el az örsi zászlót és állítsa fel az örsi pénztárt és 3. a tagdíj havonként 1 korona.

Diszörségek. A P. C. F. cs. cs. 20 tagu diszörsége örséget állt Nagypénteken és Nagyszombaton a Szent sir mellett a belvárosi templomban. Ugyanakkor diszörséget állt a P. A. R. cs. cs. is a vártemplomban.

A P. C. F. cs. cs. március 31-én jól sikerült kirándulást rendezett. A Szaniszló emléknél hadijátékot játszottak, mely az I. és II. csapat javára dőlt el. Utána a Dömör kapunál az I. o. próbára készülők térképet rajzoltak, a többiek pedig cserkészjátékot játszottak.

Az április 25-iki cserkésznap. A cserkészek védőszentjének, Szt. Györgynek ünnepén az összes pécsi cserkészcsapatok tervbe vették, hogy nagy cserkész ünnepélyt rendeznek tabori misével. Részletek még nincsenek kidolgozva.

Az áll. főreáliskola cserkészotthona részére az igazgatóság cserkészbarátok körében gyűjtést indított, melynek eddig 5000 koronát meghaladó összeg az eredménye. Az adakozók névsorát a következő számban közöljük.

DIÁK-ÉLET

A keresztény és keresztlyén ifjak szövetségének, a ker. főiskolai hallgatók szövetségének, a középiskolai tanulók bölcséleti körének, a magyar cserkész szövetség helyi bizottságának, a „Plus“ gimnázium „Pázmány“, a ciszt. gimnázium „Faludi“, a pécsi állami főreáliskola „Eötvös“ önképző körének hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Hunyadi-utca 17. sz., I. em. 2.
Egyes szám ára 2.50 korona.

Felelős szerkesztő:
MIHÁLOVICH LÁSZLÓ.

A lapot kiadja a keresztény és keresztlyén ifjak szövetsége
Egyes szám ára 2.50 korona.

TARTALOM:

- Aquila provocans ad volandum (Vezető cikk.)
- Estéli csendes merengés. (Vers.)
- Naplótöredék. (Humoros novella.)
- Élet rejtelmes törekvése. (Tanulmány.)
- Kétségek. (Vers.)
- Téli hadviselés. (Értekezés.)
- Emlékezés. Novella.)
- Képek a tengerészéletből. (Utirajz, folytatás.)
- Hirrovat.
- Hivatalos közlemények.
- Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Aquila provocans ad volandum . . .

Van az Alpok világának egy csodálatos jelensége. Fenn a legmagasabb szirteken, ahol a véges a végtelennel érintkezik, tanýáznak a sasok. Sziklahasadékok és szédületes mélységek fölél építi a sasanya fészket. Ebben a magasságban születnek a sasfiókák is. A sasanyának könnyü; mert van szárnya, erős és izmos, amellyel játszva uszik a havasok fölött. A sasanyának könnyü; mert dacolt már a viharral és villámmal s ha felhő takarja el élöle a napot, akkor fölélje száll, hogy a napfényben megfürödjék. A sasanyának könnyü. De láttátok-e már megremegni a kis fiókákat, amikor fellegvárukból először esik tekintetük a mélybe. A repülni vágyás ösztöne feszíti a kis szárnyakat, a fölélbredt erök emelkednének csucok és mélységek fölél . . . De a mélységek riasztanak. Repülni tudnának már, de nem mernek még szárnyat bontani. S akkor — ez a csodálatos jelenség, amely megragadta a lelkemet — akkor a sasanya kibontja szárnyait és egy csapással a fészek fölél száll és nagy ivekben kering a fészek körül. És hívja és hívogatja a fészek peremén álló kis fiókáit . . . Hívja és hívogatja, míg egy öntudatlan pillanatban széttáruznak a szárnyak és a kis fióka száll, száll föl a magasba, az édes anya nyomában.

Erröl a sasanyáról szeretnéki, testvéreim, valamit mondani. Merész lesz, amit mondotk, de ha a lelketek mélyen néz ebbe a hasonlatba, akkor meg fogjátok találni, hogy igazam van.

A fészek peremén álló sasfiókák mi vagyunk. Állunk és nézzük mások merész szárnya bontogatását. A tudomány, a művészet és a jóság szárnyain magasra repüölöket. Nap-nap után halljuk nagy gondolatok és nagy eszmék szárnya bontogatását az iskolában és az iskolán kívül. Látunk természettudósokat leszállani a nagy minden-

ség titokzatos szépségeibe és törvényeibe, átreszketnek a lelkünkön a költök és írók nagystilü érzései; olyanok mint egy tenger, amelynek hullámain nagyságuk és jóságuk ring; elvonulnak előttünk az emberiség nagyjai a történelemben és az irodalomban; mindenikben egy kor nagysága tükrözödik, amely töle kölcsönzi fényét és értékét. Saszárnyak zugása vesz körül nap-nap után és mi mégis a fészek peremén állunk és a sasfiókák vágyó szemével nézünk a magasba.

Lesz-e hát anya, kérdem, aki minket is megtanítson szárnyalni? Aki fölöttünk keringjen és hívjon és vezessen merész szárnyalásra, ki a napfényes ég végtelenségébe?

Van egy ilyen sasanyánk. Sasanya mind az, ami megtanít önálló alkotásra. Nevezétek azt erőnek, amely az önállóságra megtanít; nevezétek ösztönnek, amely üz és hajt, hogy a betün és szón kívül, amelyct a napi robot sajátunkká tesz, mást is tanuljunk; amely irányt mutat, hogy az önképzésnek milyen terére vonjon a lelkünk szárnyalása. Nevezétek ezt a sasanyát — s azt szeretném, ha ennek neveznétek — önképzökörnek, amely fölöttünk kering, mint a sas, hogy szárnyalásra tanítson. Sicut aquila provocans pullos suos ad volandum.

Nevezétek önképzökörnek. Mert látjátok épen ez a gondolat él a lelkemben. Panaszkok hangoznak el, hogy pang az élet az önképzökörökben. Hogy fásultság üli meg a lelketeket, s ha van gondolatotok, nem adtok formát neki; ha élnek képek a lelketekben, nem olvasztjátok színbe és vonalba és harmoniába. Ha van tehetség bennetek, hogy idegen nagyok gondolatait megértsétek — ne vegyétek zokón, hogy erre is gondoltam már — restelítetek a fáradságot, hogy azt utána mondanátok édes anyanyelveten. Utána mondanátok és utána éreznétek

és utána alkotnátok még egyszer egy nagy lélek alkotását.

Az Önképzőkör sasanya. Máskor a fészek peremén álltok; ez az egyetlen hely, amely szárnyatok bontogatására megtanít. S jaj, ha restek volnátok a szárnyatok kibontására! Mert ha most nem tárulnak szét, amíg fiatal erők lüktetnek bennük, ha most nincsen erőtök és bátorságtok kibontakozni a fátyolból, amelyet a kényelemszeretet sző körétek, akkor csenevész marad a szárnyatok és nem fogtok repülni tudni soha.

Sasok vagytok, testvéreim, nem idegen fészekből jött-mentek. Nagyok unokái vagytok, nem elpetyhüdt ivadék. Alkotni tanítanak az ősök, nem henyélni. Tudom, hogy sokan vannak közöttetek, akiket a magasságok szeretete vonz. De nekünk nem elég az, hogy csak néhányan jöttök ide fel. Mi itt mindannyitokat várjuk, hiszen mindannyitok lelkében a sasfiókéak erői szunynyadnak. Zugjon hát az önképzőkörökben a ti szárnyatok zugása! S ne nézzétek tétlenül, amikor a sasanya kering fölöttetek, hogy szárnyalásra hívjon. — A. F.

Csendes esti merengés.

*Ha zúg zakatolva az alkonyi tájon
Bús dohogással az északi szél,
S az alkonyi tüztől vérvörös lápon
A nád zizegése útra ha kél,*

*Fölkel az emlék, mind valamennyi,
Fojtó kacajjal rohan felém;
Lelkem megrezzen, fájón merengj
— Távozz örökre, csalfa Remény!*

*És fölkel az emlék, új valamennyi,
Piros csók-lánggal lobog felém;
Lelkem elbódul halkán enyelgi
— Te vagy vezérem örökké, Remény!*

*És zúg zakatolva az alkonyi tájon
Bús dohogással az északi szél
S egy kettétört nádat a vérvörös lápon
Sikongva, zizegve hurcol a szél...*

Geodes.

Naplótöredékek.

— Kétségbe kell esnem — motyogtam, amidőn egyszer levertem tértem haza az iskolából.

— Én, az alanyi költő, az elegáns poéta, megróva algebrából!... Lehetetlenség!

— Hát hiába volt annyi áldozat, annyi tömjénfüst a muzsák oltárán?... Hiába?... Az a bájos, szelid asszony nem tudta behálózni a nyugodtan számítgató Pythagorast?... Nem tudta legyőzni?! És nekem most karácsonyra ilyen szép, hivatalos okmányt kell hazavinnem?!...

— És Vénusz istenasszony sem hallgatott meg?! Engem, a lírai költőt?! Hát hiába zokogtam annyit ezüstsugaras, holdas éjszákáról?!

— Hiába! Kétszeresen hiába!....

— Hát érdemes neked élni, érdemes?!

— Nem — robogott ki belőlem.

— Meg kell halnod mindenki számára! Hadd sirassanak meg! Múza, Vénusz, Pythagoras — mindenki!

— Vale, te város! Adieu Pécs!... Én megyek.

Mit teketóriáztok sokat?! Egy hét mulva már a kényes hetedikes gimnazistából komisz bakkancsos pesti katona lett. Elmentem (helyesebben mondva elszöktem) Pestre katonának.

Egy-két napig rózsás dolgom volt! Csak a szakaszszobában gyakoroltam a fegyverfogásokat — magánszorgalomból. Hamarosan összeismerkedtem a tisztekkel s különösen S... zászlós szimpáthiáját nyertem meg.

Harmadik nap (vasárnap este) azonban

beront a napos. „Az összes pokrócokat azonnal kirázní! Hadnagy ur G... parancsa!”

Csak ketten voltunk a szobában, egy laktanya fogságos tizedes meg én. A hátunk borzongott végig a szörnyü parancsra.

— Hogy mi vasárnap este 18 ágyon levő pokrócot kirázzunk?!... Brrr... Az lehetlenség.

Baka-logikával neki rontottunk hát az ágyaknak és kegyetlenül összeforgattuk a pokrócokat. Már a 14.-nél tartottunk, amikor hirtelen belép a szobába hadnagy ur G...

Megáll a szoba közepén, körülnéz az ágyakon és hallgat. Mi szintén hallgatunk. Végre odafordul hozzám:

— Micsoda maga!

— Vadász — jelentem aláson.

— És maga? — fordul a tizedeshez.

— Vadász!

— Nem igaz!

— Micsoda maga?! — kérdi újból.

— Vadász — hangzik tompán.

— Nem igaz — ordítja most már paprika-vörösen a hadnagy ur.

— Micsoda maga?!

— Nem tu...

— Nem szégyenli magát! Nem tudja, hogy micsoda! Rangidős altiszt, barom, akinek, ha az előljárója belép a szobába, jelentkeznie kell „mint szobaparancsnok”.

Azután kinos csend lett. Végre megszólalt a hadnagy ur:

— Mért vannak ezek az ágyak így fölhányva?

— Hadnagy ur, alázatosan jelentem, hadnagy ur parancsa.

— Az én parancsom?! Én azt parancsoltam, hogy minden ember vetközzék le és 8-tól takarodóig tetvéskedjék!

— Levetközni! (pattogott a kemény vezényszó) Egy-kettől... Teljesen...

— És mi levetköztünk, teljesen és kerestük a nem létező... állatkákat.

Amikor elment, a tekintélyében mélyen megsértett alvadász nagybölcsen állapította meg (a baka-miatyánk kíséretében) hogy hadnagy ur G... be van rugva.

Ma nagy dolog történt velem: megkaptam az önkéntességet. Uraim, milyen jó, ha az embert néha-napján meg is róják algebrából. A rovómnál fényesebb bizonyítékot nem tudtam volna fölmutatni hetedikes voltom igazolására. A tiszték kacaja között nyújtottam át a rám nézve oly fontossá vált „okmányt” a zászlóaljparancsnok adjutánsának.

Vigan rohantam a kantinba karpaszományért és össze-vissza böködtem a tüvel a kezemet, amíg fölvarrtam azt a keskeny, rám nézve oly sokat mondó szalagot. Örömmel gondoltam el, hogy többé nem tisztel meg a seprő, a zsuroló kefe és — a vitéz „zuksfürer” ur sáros bakkanca.

De az örömöm nem sokáig tartott! Este ugyanis a jövődőtiszt kardbojtom megsértése címén megtagadtam a szoba kíséretét, mire szakaszvezető ur, Hhraskó, kihallgatásra rendelt.

Másnap, amidőn a kihallgatás összállt, odajött hozzám S... zászlós.

— Miért vagy ide rendelve?

Elmondom neki.

Erre a világ legéktelenebb hangján ordít a szakaszvezetőre.

— Hol az ördögbe látta maga, hogy az önkéntesek söprik a szobát?!

Erre hirtelen elpárolgott a szakaszvezető ur, engem pedig a zászlós (ennek emlékére) megkínált egy princessasszal és kijelentette, hogy estére elmegyünk a színházba.

Másnap már rég elfújták az ébresztőt, amidőn fölébresztettek amúgy magyarosan a bakák.

— Fölszerelni — jött be a napos.

— És én csak akkor vettem észre, hogy

tegnap (minthogy nagyon későn jöttem haza) ruhástól együtt feküdtem le és még mindig rajtam van a zászlós finom, kék extrája. Átöltözésre már nem volt idő. Mit tehettem hát? Nagy ásitások között fölhúztam a csukaszürke köpönyegemet, fölsereltem és kivonultam extrában.

Egész délelőtt lótotunk-futottunk avval az átkozott kézi-géppuskával s mire hazakerültem, nem lehetett ráismerni a feim kék nadrágra. (No a félcipő, meg a selyem harisnya . . . arról nem is jó beszélni.)

Délben ismét kihallgatásra vetett a bal-szerencse; a zászlós minden tekintélyének latbavetésével sem tudott megmenteni tőle és én, jóízű alvásmért, megkaptam a 10 napi laktanyafoogságomat.

Ma szomorú dolog történt velem. S evvel az eseménnyel el is értem talán katonanaplóm utolsó fejezetéhez.

A keleti pályaudvaron voltunk szolgálatban. Körülbelül 8 óra lehetett, amidőn berobogott a 1905. számú, Pécs felől jövő személyvonat. Mi föltűzött bajonettel álltunk a peron kijáratainál és mindenkit leigazoltattunk. És egyszer csak egy ismerős hölgyet és egy még ismerősebb urat pillantok meg a tolongók között.

— Iga . . . zol . . . ja magát . . . — szölok hozzájuk kissé remegő hangon. Az ur azonban nem igen ijedt meg félhivatalos hangomtól

— Elég hamar, te gazember . . . kiáltotta.

És nem törődve a szolgálati szabályzattal, hogy a katonának az őrhelyét elhagyni tilos — fülön ragadott és . . .

De minek zavarjam egy diszharmonikus jelenettel a kedélyeiket, uraim! Elégedjenek meg annyival, hogy én az atyai tekintély folytán hirtelen leszereltem és hamarosan visszakerültem az iskola padjai közé.

(—s.)

Az élet rejtelmes törekvése

Irta: Szabó Pál.

Midőn a barna éjféel elcsitítja a nyüzsgő várost és a szendergő homlokáról a hold szelid sugarai letörlik a napközi munka ve-rejtékét, elgondolkodom feletted: világ és ember. Ti egymással küzdötök, ti gladiatori harcot vívtok. Vajjon kié lesz a pálma és kinek fog megcsillani révedező szemében az örök búcsú könnye, ki fog lelankadni a sárga lövényre?

Tán a világ, mely rohan az idővel és történelemmel előre, mely eltipor mindent és mindenkit? Nem! Az ember az, kit magával ragad, mint egy megboltesodott paripa, melyen ugyan ülünk, de melyet meg nem ülünk. Ez a világ nem a miénk; itt szenvednünk kell, és mi nem szeretünk szenvedni; itt a mulandóság árja csap arcunkba, mely kegyetlen kézzel tépi szét az apát és gyermeket, mely letörli a gránitsirokról is az irást, mely trónokat korhaszt és bölcsöket ácsol. Nem a miénk e föld, hisz sirva köszöntjük az élet hajnalát és koporsó az, melytől búcsúzik a hitves vagy jóbarát.

Rekedt hangon kiált felénk az *Élet*: „Miért lennem tehát? Csak azért, hogy hitványul vesszek el.” Nem! Ez ellen szót emel az értelem, a szív. E két vándormadár, mely túl a tengeren szebb hazát remél, midőn itt már rideg képpel kezdi tapodni a tél a zsenge virágokat.

Hit kell tehát, mely boldogít, célt ad, mely érdem szerint jutalmaz és véték szerint büntet. És valóban, ha nem lobog előttünk a hit fénye, a világ olyan előttünk, mintha egy zugó rengetegben eltévedve járnók, hol van madárdal s virág, de tövis sebez, bokor tép, s a szív aggódva dobog a pusztulásról, hol uttalan utakon előre akarunk menni, de nem tudjuk merre, hisz úgy is elveszünk az ösrengetegben, akár ha egy helyben maradnók is. Kell tehát egy vezérlő

csillag, mely irányt szab a létnek, melynek szelid sugara biztatva ragyog a szenvedőknek, mely csitítja a viharzó lelket és megfékezi szelid imával az indulat tüzeit.

Magától a kulturától kényelmet várhatunk, de boldogságot soha. Kulturvilágot élünk most, és vajjon boldog-e az ember? Vagy talán a boldogság illusztrációi a szuronyok, a nyomorékok beláthatatlan sora, a torpedók, a kin, a szenvedés? És nem akarom még ezekhez tetemre hívni a tömegsírok ezer és ezer alvó vitézét, nem akarom messze, kinos sorban látni a fátyolos özvegyeket és nincs erőm szemébe nézni a sápadt arcu árváknak. A boldogság istenszikra, mely után tör és eped a földi rabsovárgó, gyötört lelke és vajmi sokszor hiszi, hogy az öröm játszik szíve húrjain, de jön a sors durva keze és kegyetlen akkordokba fojtja a szeretet melódiáit. Azok pedig, kik elrabolták a gyermekarc mosolyát, kik élveznek és pénzt najszolnak, e földön tán dustakodnak, de lelkem mondja, lesz és kell lenni egy teszámolásnak, hol nem bot es börtön, hanem örök kín és boldogtalanság a büntetés.

Nem boldogít azoknak a szava, kik egyenlőséget, testveriséget, szabadságot kurjongatnak, mert ezek rugták ki maguk alól az erkölcsi alapot, ezek megtagadták önmagukat, lelküket, midőn elvetették a tulvilág vigaszát, akik a hittel együtt a lelkiismeret akarják kiirtani, és így szabadítják az embert az ember szabad kizsákmányolására. Ez nem szabadság, nem testvériség, miként nem volt az a magyarországi bolsevizmusban sem, hisz már születésekor a francia forradalomban szörnyszülött volt. E vérviharból csak egypár jajszó! „Oh, szabadság — kiáltott fel Mme Roland, mielőtt fejét a vesztőbárd alá hajtotta, — ó szabadság! mennyi gaztettet követnek el a te szent nevedben!” És midőn a hetvenes években a párisi érseket, Mgr. Darboyt a communardok „Vive

la Liberté!” diadal kiáltások közt a vesztőhelyre hurcolták, az érsek megfordulva azt mondotta hóhérainak: „Ó barátaim, ne profanizáljátok ezt a szent nevet: szabadság. Csak nekünk van jogunk azt kiejteni, nekünk, akik meghalunk Istenért és a szabadságért.”

Itt e földön nem is tudnók igazán örülni, mert ki nagyon, de nagyon boldog — vigyázni kell — szíve megszakad. Itt e földön az öröm csak a nyugodt léleké, azé, kinek lelke olyan, mint az Erdős-Kárpátok sima tükrü tengerszeme, tiszta fenékiig, nyílt egészen. Ez az öröm az élet telében a jövő tavasz éltető sugara, ereje. Ha lelkem besurranna dús szalónjaitokba, ti könnyen lett gazdagok, mily kevés lélekben találná az Ur békéjét, mennyi külsőség, ragyogás, pompa, de mily szegény, mily szoi-gai a lélek. Tovább innen! Le a kicsiny otthonokba lelkem! a hosszú kémények tövébe. Itt lesz remek temploma a léleknek, itt bensőséges az ima! Kérdek egy kopott alakot: azt mondja, hogy volt! Nem! ez nem lehet, hogy ti csak káromolni tudjátok azt, ki a természet remekét alkotá, hogy csak gyalázatot tudtok szórni arra a földre, mely nemzett benneteket és hogy gyötört szívetekre nem száll szent öröm, midőn a kis otthon meleg szavával vonz, midőn a múlt, a nyelv, a szív összeforrvan keblén látni benneteket is akarna. De a kopott ember tovább beszél: Megértlek téged, hisz te is minket megérteni jöttél közénk, de ne csodálj bennünket, mert a munka nemcsak szükséglete, kenyere a földi rabnak, hanem gyötrő bilincse is, melyet a zsarnok ur, a kapzsi lélek nyugóz reánk; e gyötört lélek elfeledi, mi szép, mi jó és a kegyetlen harc a létért ördöggé varázsolja őt. Én azonban látom már a szebb jövőt, midőn az eltévedt lélek, mint harmatra az elbágyadt virág, gyógyodik az Ur igaza után. És ekkor majd lesz öröm és boldogság, lesz türes és türe-

lem, Krisztus szellemében „ki midőn szidalmaztatott, nem szidalmazott, midőn szenvedett, nem fenyegetődött, hanem átadta magát az igazságtalan bírónak.” (Pét. 2. 23.) És azt mondja még az Irás: „Néztük őt a megutáltat és legutolsót az emberek között a fájdalmak férfiát.” (Is. 53. 2.) Megalázták őt az Istenembert, hogy annál inkább lássuk mily csunya a gőg, agyon sebeztek testét a fájdalmak férfiának, hogy minekünk ne kelljen annyit szenvedni, meghalt a kereszten, hogy boldogok legyünk. Micsoda mély-séges törekvése az emberi természetnek, mindig közelebb hatolni a boldogság édenéhez, micsoda fenséges egyesülés: az ember és a boldogság, hogy az ég Ura szállt le kö-zénk, hogy magához vonja az itt alant fáradozókat, hogy megfenyítse a jogtiprást, a bűnt.

Kétségek.

*Csalta álom volt,
Mely kint hagy nékem:
Remegő ajkkal hiába kértem.*

*Üres az ablak,
Hol tegnap ültél,
Üres a kert lenn,
Hol énekeltél...*

*Sötét a szoba
S a zongoránál,
Tarka lidércfény,
Kisértet mászkál...*

*Csalta álom volt,
Mely kint hagy nékem:
Remegő ajkkal hiába kértem...*

Geodes.

Emlékezés.

Irta: Brenner Miklós.

Gyermekkor! Csodás idők... Felejthetetlen, gyönyörű évek... Meghajlok az emberi ész nagysága előtt, ha elem állítják azt a psychologust, aki megmondja nekem, mi csudálatos jó van abban a sártészta csinálásban, a „porgránátban”, meg abban a „gucc és érintés nélkül”-ben...

* *
*

(Egy kis fiú elbeszélése.)

Ragyogó, aranyszín, őszi délután volt. A legtöbb gyümölcs szedésének ideje. Mi ép szilvát szedtünk. Nem tudom kinek a kertjében, de arra emlékszem, hogy nagy bajsa volt és nagyon hadonászott mind a két kezével, meg erősen kiabált, mikor minket a fán meglátott.

Mi szaladtunk is. Én jó futó vagyok, az akácokban legyőztem a Pichler Ferit, meg a Préger Lajost, de a Pista mindig elhagyott, Most is. Én ép utána akartam kiabálni, hogy „jó, jó, elhiszem, csak várj meg...”, mikor nagyot botlottam és a szilvamagot, amelyik ép a számban volt, lenyeltem. Nem is volt már kedvem kiabálni, mert nagyon karcolta a torkomat...

Másnap reggel úgy éreztem, mintha valami szűrná a gyomromat. Mondtam is az apámnak:

— Édesapám, bogár van a gyomromban...

Az apám meg csak rám nézett és ennyit mondott:

— Bolond vagy te, édes fiam.

Estére már nagy lázam volt. Az apám megfogta a homlokomat és megint rám nézett:

— Beteg vagy te, édes fiam...

Megjött a doktor bácsi. Megkopogtatott, megvizsgált, aztán ő is rám nézett:

— Beteg vagy te, édes fiam...

Aztán megcsóválta a fejét, rálehelt szép aranycvikkerére, megtörölte, kicsit félrehuzta az apámat és valamit mondott neki. Olyasfélét hallottam, hogy „vak”, meg „bél”, vagy micsodát, de én nem értettem. Az apám meg nem mondta erre sem azt, hogy „beteg vagy te, édes fiam”, sem azt, hogy „bolond vagy te, édes fiam”, csak elfordult.

A doktor bácsi meg szépen odajött hozzám és azt mondta, hogy egy kicsit fel kell vágni a bőrömet „itt ni”, mert ki kell venni valamit, alighanem magot. Hogy nem félek-e?

Én mindjárt tudtam, hogy a szilvماغ lesz, meg, hogy ezt „operációnak” hívják, sokat beszéltek az asszonyok akkorjában, hogy a gróf úr is ebben halt meg. De azért azt mondtam, hogy nem félek, csak hívják át a szomszédék Bözsikéjét. Mert őt nagyon szerettem.

Át is jött. Megállt az ajtóban, félve, mikor az orvost meglátta, aztán az ágyamhoz sietett:

— Nagyon beteg vagy...?” — ezt kérdezte.

Mondtam, hogy nem, csak egy kis vágás, igen, igen... föl vágni, mert hát a szilvماغ.

A kislány tágranyitott, ijedt szemekkel hallgatta. Egyszerre fölugrott, odaszaladt az orvoshoz, megfogta a kabátja szélét, úgy mondta könnyörögve:

— Doktor bácsi, meg lehet ebben halni?

— Nem..., ah..., dehogya is kislányom, hogy is lehetne.

De nem mert a csöppség szemébe nézni.

A Böske meg felemelte tiszta, kék szemét a doktorra és úgy mondta akadozva:

— De..., de, doktor bácsi, nem lehetne... azt a magot... inkább... belőlem kiszedni...?

Képek a tengerészéletből.

4. folytatás.

Kezdett már borsózni a hátam. Hamarjában végig cikázott agyamon minden, amit csak Máj K.-ban olvastam: a fanatikus mohammedánok, Sut, meg a rablóbandái stb. Elkezdtem futni. Rohantam a szűk utcákon keresztül, nem törődve a csodálkozókkal. Egy pár utcai gyerek még a nyomomba is rugaszkodott, amitől én még jobban neki iramodtam. Közben pedig átkoztam a byzanci falakat, szerencsétlen kíváncsiságomat, s reszkelve gondoltam a következőkre.

Egy mellékutcánál elém került a két török. Azaz dehogya is ketten voltak, egész csoport közeledett már. Hideg verejték gyöngyözött homlokomon. Hátrafordultam és visszafelé kezdtem rohanni. Nem is néztem merre vagyok, ismeretlen sikátorokon futottam keresztül.

Végre egy kerek téren, ki tudná leírni mekkora örömömrre, angol őrzőjárat tűnt szemem elé. Gondolat gyorsaságával teremtem mellettük. Megragadtam az örvezető kezét és magamból kikelve lihegtem. Szó nem jött ajkamra, de az angolok hamarosan megértették a helyzetet s látva, hogy ki vagyok merülve, két izmos katona gondjaira bízta, akik épen a menet végén lépegettek. Az egyik nagylelkűen levette puskáját, őketten megfogták a fegyvert, s engem ráültettek s így mint valami gyaloghíntón vonultam végig a török főváros utcáin. A törökök, látva megmenekülésemet, nagy boszusan megálltak és úgy látszik félve az angol fegyverektől, kiabálva szétoszlottak. Hogy mit kiabáltak, nem tudom, de meg mernék rá esküdni, hogy az valami cifra török káromkodás volt.

Az egyik engem támogató katona szerencséjére törte valahogyan a francia nyelvet, én szintén tudtam valamicskét, így hát megindulhatott a diskurzus. Persze csak lassan, mert az öreg John szavaimat rögtön lefor-

ditotta angolra, a csak hazája nyelvén tudó társának. Talán mondanom sem kell, hogy beszélgetésünk tárgyát az én kalandom képezte. A két Tommy nem győzte fejét eleget csóválni, no meg nagyokat köpködni a konstantinápolyi utcának amugy is piszkos kövezetére, ami úgy látszik a szörnyülködés kifejezése volt nála. Csupán a byzánci falaknál jegyezte meg, hogy pár lépésnyire voltam azoktól, mikor velük összeakadtam. Természetesen olyan körülmények között nem volt kedvem megtekinteni.

Igy beszélgetve térünk vissza a galatai rakpartra, hol hajónk vesztegelt. Itt aztán elbucsuztam az angliusoktól; az öreg John vegul azt is megigerte, hogy majd a napokban meglátogat hajónkon, ha kimenője lesz.

Alig léptem a hajóhidra, máris elmrohant az öreg fedélzetmester és valósággal úgy cipelt fel a hajóra. Mindjart egész sereg matróz fogott körül, száztelét is kérdezve anélkül, hogy én hirtelenében egynek is felelni tudtam volna, közülök a pápaszemes hajóorvos ragadott ki és egy hátsó kabinba vezetett. Itt aztán rövidesen elmondtam neki a velem történeteket. A derék doktor fejcsóválva fogadta az elmondottakat s aztán haragosan tordukt a szintén jelenlévő fedélzetmesterhez:

— Hogy tudják olyan ökörrre, mint az a Dusán, rábizni ezt a tanult fiatalembert. Remélem szigoruan megbünteti azt a részeges fickót.

— Orvos úr kérem — felelte a fedélzetmester — azonnal egyik fenékszárkába csukattam, mikor megjött és részegen dicselkedett, hogy milyen szépen laképnél hagyta ezt a fiút. Azóta aggódva lestük visszaérkezését.

Aztán hozzám fordulva így szólt a doktor:

— Te pedig rögtön ágyba fekszel itt a külön kabinban. Egy ilyen idegrázkódás nehezen mulik el sulyosabb következmények nélkül.

Ily módon betegágyban voltam kénytelen tölteni a nap hátralévő részét, sőt még a következő napot is. Másnap meglátogatott egy fiatal hajótiszt barátom, ki különben, zárójel között megjegyzem, arról volt nevezetes, hogy mindig fekete cvikkert viselt, miért is katta maki néven csufolták kollégái. Ő már értesült kalandomról és azt a következőképen magyarázgatta előttem.

— Az ó-török párt fanatikusan ragaszkodik az ő ósdi vallási és politikai hagyományaihoz. S mivel a világháboruba az ifjú-török párt ugratta be a birodalmat, most, hogy azt ilyen csufosan elvesztették, természetes reakcióképen az ó-törökök kerekedtek felül. Ezek most passzív ellenállást tanusitanak és mereven elzárkóznak mindentől, ami nekik idegen, sőt ha lehet, ártanak azoknak. Akadnak olyan fanatikusok is, kik a régi hagyományokra támaszkodva valósággal vadásznak eltévedt idegenekre és ha ilyen „nizam“ kezökbe kerül, hát irgalmatlanul el teszik láb alól. Minap is egy francia tiszt tévedt közékük, olyan formán, mint te, és szegény szerencsétlen ember holttestét két nap mulva a skutarii parton vetették ki a hullámok...

A további elbeszélésnek az orvos látogatása vetett véget, de én nem tudtam nyugodni a hallottak miatt. Ilyen nagy veszélyben forogtam? Majd miután kissé lecsillapodtam forró imát rebegtem az Isteni Gondviselőhöz csodálatos megmenekülésemért.

(Folytatása következik.)

Keresztény diákok! Ha valakinek eladásra szánt diákholmija (festmény, ügyes lombfűrészfaragvány, fényképező készülék stb.) van, vigye azt be a Weidinger u. Domján könyvkereskedésbe, ahol a diákirakatban elhelyezve, hamarabb és jutányosabb áron jut vevőhöz.

Téli hadviselés.

Irta: Kerény Bálint.

Ardenne báró a világháború nagy katonai szakértője a következőképpen nyilatkozott a téli időszakban történő hadműveletekről: „A téli hadjárat rendszeresen annak a hadakozó félnek a javára dől el, amelyik jobban tud felkészülni a téli időjárás viszontagságainak elviselésére.”

A felkészültség, vagy jobban mondva a felkészülhetőség mindenestre a legszorosabb összefüggésben van a hely, idő körülményeivel, valamint a hadviselők kulturájával. Első sorban a hellyel és idővel, mert a kultúra ezekhez alkalmazkodik. A téli hadviselést is természetesen ezen körülmények irányítják, azért e szempontok figyelembevétele nélkül nem lehet erről a tárgyról rendszeresen értekezni.

Míg az emberiség története csak a Nilus partján, meg Caldea sikkján játszódott le, addig az éghajlat alig különböztette meg az évszakokat, s így a hadakozásra nem volt befolyása az időszakok változásának.

A rendes községi élet általános kifejlődésével mindinkább érezhetővé vált a hőmérséklet különbözősége az egyes évszakok idején. Sokáig azonban csak egyes néptörzsek küzdelmeit lehetne felemlíteni, amelyek helyi jellegűek lévén nem nevezhetők hadjáratnak.

Azután a néptörzsek népekké fejlődtek és megindult az állami élet. De mivel egyes népek a kultúra magasabb fokára jutottak, felismerték a természet rendkívüli erejét és óvakodtak szembe szállani vele. Így a rómaiak sohasem hadakoztak télen, hanem a zordabb időszak bekövetkeztével a légiók határmenti állomáshelveikre vonultak, vagy, ha ellenséges területen érte utól őket, akkor téli táborot építettek és annak sáncai mögött várták be a tavaszi nap sugarat. Hannibál utja az Alpések hóval borított bércein keresztül, szintén tanus-

kodik a téli idő borzalmas pusztításairól. Az afrikai meleg időjáráshoz szokott katonaság ott veszett, csupán a hidegebb éghajlati viszonyokat megszokott hispániai csapatoknak sikerült átjutni a havasokon.

Hogy mennyire idegenkedtek a rómaiak a téli harctól, mutatja az is, hogy pl. a császárok idején sohasem tudtak döntő csapást mérni a germánokra. Ők ugyanis mindig a melegebb évszakok idején mérték össze fegyvereiket a germánokéval, s ha győztek is, ellenfeleik a téli fegyverszünetet felhasználva megmenekülhettek s ujult erővel szállhattak tavasszal a síkra.

Ellentétben az elpuhult római élettel a vándorló néptörzsek lakhelyüket folytonosan változtatva, megfordultak a fagyos észak országában, valamint a déli verőfényes mezőkön. edzet¹ testökkel szembe szállták a téli hadjárat fáradalmaival, sőt megismerkedve a rómaiak harcmodorával, egyenesen keresték a téli háborút. Így keltek át a gótok az alsó Dunán 378-ban, mikor a meglepett rómaiakra Drinápolynál súlyos csapás¹ mértek. Ugyanígy szállták meg a hunok pár évtizeddel később Pannoniát.

Róma bukása után a népek letelepedtek és németekké alakultak. Az állandó békés foglalkozás és rendszeres életmód következtében elvesztették előbbi harc-edzettségüket, s szivesebben hadakoztak nyáron, mint a téli évszak idején. Ezért aztán egy-egy újabb néparadattal szemben a téli hadakozás rendszeresen az utóbbi javára dőlt el. Ilyen téli támadással győzték le a tatárok Lengyelországot 1239-ben és nálunk is így kerítették hatalmukba a Dunán túl fekvő országrészeket.

Viszont a helyi vidéket jól ismerő lakosság a téli időjárás zordsága által nyújtott előnyös helyzetet háború esetén könnyen a maga javára tudta fordítani. Ilyen esemény történt 1256-ban is, mikor Vilmos megválasztott német király, hollandiai ör-

gróf a fellázadt friz parasztok leverésére a mondott év telén nagy sereggel Frizlandban megjelent, a lakosság egy alkalmas vidéken megtámadta és a jeges földön menekülni nem tudó királyt lovashadával együtt cséplőkkel agyonverte.

Az új kor beköszöntése után mind jobban felismerték a természet leigázásának eszközei, és a harc idejét télre is kiterjesztették, ekkor azután, a hosszabb harcra számíthattak, külön téli podgvásszal látták el táborukat. Majd a kultúra egyre másra felfedezte eszközeivel igyekeztek a tél csapásait felfogni, de azért a természet erejét nem sikerült legyőzniök. II. Frigyesnek egyik hadjáratát pl. a hirtelen beállott kemény Csehországi tél teljesen megghusította. Midőn a felvilágosodás egyik folyományaképpen a népet kezdték tekinteni minden hatalom alapjául, a téli háborúnak egyik újabb kellemeiben hatásával ismerkedtek meg. A kedvezőtlen téli időben végzett hosszúságú harc rendkívül demoralizáló hatást gyakorol a katonákra, úgy hogy azokat a további harcra nem lehet használni. Fényes példája ennek a híres Napoleon-féle orosz hadjárat, mikor a szokatlan hideg, a mostoha helvi viszonyok, s az oroszok lestemadásai a hatalmas hadsereget annyira szétzüllesztették, hogy alig $\frac{1}{5}$ -e jutott szerencsésen vissza. A mostani lezajlott háboruban is legtöbbször aggodalmat okozott, mind a harctéren, mind az ország belső életében a téli hadviselés kérdése, s különös, hogy a világháború éppen az 5-dik téli hadjárat előtt dőlt el.

Az újabb időkben a technika föltétlen uralma korszakában sem tudják megszüntetni az időszaki körülmények gátló hatását még a harci eszközökre nézve sem. Így az orosz-japán háboruban a nagy hideg következtében éppen a legváltásosabb időpontban váltak használhatatlanná az

orosz hadihajók explóziós motorainak gyújtó szerkezetei, s ez a körülmény is hozzájárult ahhoz a sok csapáshoz, ami akkor az orosz flottát érte.

A világháboruban mindkét fél nagy fontosságú dolognak tartotta, hogy a front katonaságát minél jobban felszerelje a téli hideg ellen. E végből építették ki a fedezékeket úgy, hogy egész lakásokat képezték, s miközben az időjárás zordonságának leküzdésére a földet alakították át védelmi eszközzé.

Érdekes elv nyilvánult meg ezen alkalommal, olyan elv, melyet már régóta hangsúlyoztak és amelyet ezután fokozottabb mértékben fognak megvalósítani: a természet erőit csakis egy másik, de szintén pusztán természeti erővel lehet legyőzni.

HIREK.

Változás szerkesztőségünkben. Nagy József lapunk eddigi felelős szerkesztője tanulmányi elfoglaltságai miatt megvált gondterhes hivatalától. Az új felelős szerkesztő Mihálovich László lett, aki ezentúl Földes Bélával fogja szerkeszteni ezen újságot.

A nyári szünidő alatt lapunk nem jelenik meg. Így tehát a Diákélet következő száma szeptemberben lát napvilágot. A hazatérő diákoknak figyelmébe ajánljuk az újság terjesztését.

HIVATALOS ROVATOK

Cserkészlet.

Mozgalmas hónapja volt a pécsi cserkészletnek. Mintha a tavasznak éltető ereje, a cserkész lelkekre is hatással lett volna, új rügyek és bimbók fakadtak a cserkészlet fiatal fáján. Már nagypéntek és nagyszombaton büszke örömmel szemlélte

a város közönsége a daliás fiukat, amint a szentsírnál a várban és a belvárosi plebánia templomban őrt állottak és amint a vártemplomi és belvárosi feltámadási körmenetben az Oltáriszentséget kísérték. Különösen impozáns látványt nyújtottak a vártemplomi körmenetben, hol a reáliskola és a főgimnázium csapatainak kath. vallásu tagjai közösen szerepeltek. Az a kötelességtudás, komolyság és odaadó buzgóság, mellyel a fiuk a katolikus Egyház e legfelségesebb ünnepének fényét emelni iparkodtak, azt mutatja, hogy átértik a cserkész codexnek azt a parancsát: Istent tiszteld és élj vallásod parancsai szerint.

Különös fényvel akarták azután megülni Szent György lovagnak ünnepét, kü a cserkészek védőszentje. Közbejött akadályok miatt azonban a közös nagy ünnepség elmaradt s helyette a gimnázium rajztermében a PCF csapat által rendezett kis ünnepélyen vettek részt a csapatok. Az ünnepélyen Baumgartner Alán dr. parancsnok rövid beszédben párhuzamot vont a lovagkor és a cserkészlet eszményei között s figyelmeztette a fiukat, hogy nekik is lovagoknak kell lenniök, a lovagok eszményeit követniök ama kor hibái nélkül. Azután Rihmer László segédtsízt megrázó erővel szavaltta el Szilágyi Béla: Takarodó c. költeményét. Teixler László cserkész őrszem pedig egy tréfás cserkészkölteményt szavalt el. A műsor többi pontját ének- és zeneszámok képezték. Az ünnepélyt megtisztelték jelenlétükkel a Helyi Bizottság tagjai és a főgimnázium tanárai. Itt említjük, hogy a reáliskola cserkészei ezenkívül szentmine hallgatással és szentbeszéddel ünnepelték meg Szent György napját.

Május 2-án pedig egyszerre két csapatnak hivatalos megalakulását is ünnepelték. A városi polgári fúsikola csapata (PVP) 10 órakor tartotta ünnepélyes fo-

gadalomtételét, amelyen a Helyi Bizottság tagjai, az intézet tanárai és a csapatok képviselői voltak jelen. Az ünnepély után átvonultak a kereskedelmi iskolába, hol az udvaron négyszögbe állva nagyszámu közönség jelenlétében végighallgatták a felső kereskedelmi iskola csapatának (FK) fogadalomtételét; majd a tornateremben rendezett kedves kis ünnepélyt, amelynek keretében az új csapat tagjai előadták a „Vadcserkészek“ c. kis cserkész történetet.

Ezek az események azzal a reménységgel kecsegtetnek, hogy a pécsi cserkészlet hatalmas fejlődés előtt áll és adja Isten, hogy ebből egy új, ideálisan gondolkozó diákság származzék.

Adományok a cserkészcsapatnak

Városunk közönsége szeretettel és megértéssel karolja fel a cserkészletet. Erről tanuskodik az a nagyszerű gyűjtés, amelyet az állami főreáliskola cserkészcsapata rendezett. Az eredmény a következő: Vinya Ernő 300 K, Baumann Emil 250 K, Hamerli József, Szegő Pál, Viasz Béla, Kremzír Mór, Forbát Arnold, Bokor Ede, Sándor Károly, Müller Ferenc, gr. Zichy Gyula 200—200 K, Graef János, Böhm Emil, Teleki Sándor, Herceg Jenő, Róth Sándor, Dr. Imre Jenő, Dr. Deutsch Zsigmond, Lederer Sándor, Dr. Mosonyi Dénes, Sonnenfeld Géza, Szarvas Imre 100—100 K, Dr. Kichhorn 80 K, Dr. Biró Jenő, Tausz Gyula, Dr. Balla Adolf, Fürst Gyula, Kemény Mór, Dr. Ákos Ferenc. Kende Alfréd, Dr. Vámos Arthur, Dr. Wurster József, Mestrits Jenő 50—50 K, Grosz 40 K, Berta Imre 25 K, Dr. Kenesei Aladár, Török János, Krausz Dávid, Mellinger Miksa, 20—20 K, Krausz Benő, Leipiuk Lajosné, Vámos Miklós 10—10 K és Kovács Tibor 5 K-át adományoztak. Összesen 4210 K-t, többit a következő számunkban hozzuk.

Önképzőköri zárógyűlés. A pécsi ciszt. r. főgimnázium május 2-án tartotta zárógyűlését. A versenyszavakban az első díjat (70 K) Decleva Jenő, VII. o. t., a második díjat (50 K) pedig Keserü János, VII. o. t. nyerte el. A kör keretében kitűzött pályázatok a következő eredménnyel végződtek: A Belvárosi Katolikus Kör 100 koronás tételét Herbuth Jenő, VII. a. t., Tihanyi Sándor, posta és távirtdafőnök 50 koronás tételét Zugi Aladár, VII. o. t., Szilárd Róbert postafőtiszt 25 koronás humoros novella tételét Földes Béla, VII. o. t., ezen novella főbb mozzanatainak ábrázolására, ugyancsak Szilárd Róbert postafőtiszt által kitűzött 25 koronás tételt Gosztonyi Gyula VI. o. t. nyerte el. Egy ismeretlenül beérkezett „Rádióaktivitás” című 50 koronás tételt és Szikora Gyula D. G. H. T. bányafőfelügyelő „Az elektromos hullám mozgás elmélete” és „Az inductio elmélete és gyakorlati alkalmazása” című 100—100 koronás tételét pedig Varga Imre, VII. o. t. nyerte el. Ezenkívül a kör házi pénztárából Krigl Kálmán, VIII. o. t. és Haksch László, VII. o. tanulókat szép bírálataikért Földes Béla, VII. o. tanulót sikeres szépirodalmi működéséért és Varga Imre, VII. o. tanulót természettudományi munkásságáért 50—50 koronával jutalmazta. Azután Brenner Miklós, ifj. elnök bucsuzott a nyolcadikos tagok nevében a körtől.

A Főreáliskola Eötvös Önképzőkörének irodalmi szakosztálya 9-én tartotta utolsó ülését. Köhler Lajos VIII. tartott értekezést „Vörösmarti életbölcselete” címen. A szakosztály a sikerült előadást elismeréssel honorálta. Majd a beérkezett munkák bírálata után Fürst Pál VII. szavaltta el rendkívül sikerrel Ábrányi: „Koldus”-át, melyet a szakosztály dicsérettel jutalmazott. A munkák minősége mutatja, hogy az utóbbi időben a szakosztály erős fejlődés-

nek indult. A szakosztály elismerésre méltónak találta pl. a következő műveket. A karnak a tragédiában való használata. Műfordítás Schillertől, szerző: Rosenheim S. VII., „Vén bűnös mondja...” c. költemény Ney J. VIII. és egy irodalmi értekezés „A nemzeti karakter és az európai szellem irodalmunkban” címen Köhler Lajos VIII.-tól.

Ugyancsak e napon tartotta a természettudományi szakosztály is utolsó ülését, mely alkalommal Maderspach Béla VII. tartott igen ügyes szabadelőadást „Az elektromosság mérő eszközei” címen.

A művészeti és francia kör is befejezte az évi működését. Évzáró díszgyűlés f. hó 24-én tartatik meg.

Bölcészeti kör.

Rovatvezető Köhler Lajos VIII. főreálisk. tanuló.

Május hó 7-én tartotta a P. K. D. B. Köre az évi utolsó ülését. Előadónk: Köhler realista ismertette a deizmus történeti fejlődését és tárgykörének kialakulását. Kiindult Herbert Edvardtól, ki a XVII. században kezdte hirdetni a közös természetes vallás igazságait, a „De veritate, De causa errorum és De religione gentilium errorumque apudeos edusise” 1745-ben megjelent műveiben. Megemlíti Tolandot és Tyndalt, s ráter Lockie Johnra, ki a természetfölötti elemeket igyekszik elvetni a kinyilatkoztatásból azaz a szentírásból, mint ahogy „Human understanding” c. művében kifejti. A XVIII. században a deizmus híve Morgan Bolinbroke és főképp a szkeptikus Hume, aki szerint az emberi ész csupán megszokás alapján végzi az ok és okozati kapcsolat megteremtését és így a bennünk keletkezett szubjektív hitet át-visszük magára a dologra és benne tételezzük fel az ok és okozati összefüggést. Érinti az enciklopédistákat (Voltaire, Diderot, D’Alambert), szól az aufklärístákról

(Lessing. Mendelsohn) és végül a deizmus mai divatos formáját említi a teozófiát és a Gefühlsreligion. Tehát Clárke nyomán a deizmus nevezetesebb irányai: 1. Herberttől alapított természetes vallás, mely szerint Isten van, tisztelnünk kötelességünk, ellenkező esetben Isten követelheti a megbánást, 2. akik az egyháznak létjogosultságát csak mint állami célokat szolgáló intézményt tartják jogosnak, szertartás, hierarchia stb. nélkül pl. Bolingbroke, 3. kik szerint gondviselésről szó sem lehet, mert hisz Isten öntött az anyagba energiát és 4. akik mint Locke elvetik a kényilatkoztatás természetfölötti elemeit. Az előadást vita követte és utána a megjelent válaszmány tartott ülést.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cz. Sárka. Pécs. Versét újságunk, mint kimondottan diáklap, nem közölheti. Szeretnők, ha minél hamarabb felvidulna „élete képe”, mely ön előtt most „oly komor”.

Sz. J. B. Köszönjük a Diákélet terjesztésében kifejtett buzgalmát és egyuttal kérjük további közreműködését is. Verseiben kedvezőtlen hatást keltenek az egymásra halmozott gondolatok, bár eszméit erővel juttatja kifejezésre. Hangulatában megkapó gondolatok is villannak elő, de különben valószínűsége halmaza az összefüggéstelen érzelmeknek. Ezen szempontból, meg más tekintetből is kénytelenek vagyunk beküldött dolgait mellőzni.

Kérjük a Diák-Élet írógárdáját, hogy műveikben ilyenforma irányelveket tartsanak szem előtt. Ne örökössék meg borongós, lemondó érzelmeiket, ne erőszakolják magukra az egyéniségükkel homlok-egyenest ellentétben álló szentimentális gondolataikat. A diák műveknek frisseknek, eleveneknek kell lenniök; sokkal nagyobb hatást érnek el, ha valami vidám hangulat vonul át az egészen, mintha

a világfájdalom érzelmeinek adnak kifejezést. Tekintsék ebből a szempontból a Zászlónk-at, nagy hatásának egyik főtenyezője ez a körülmény, melyet okvetlenül meg kell honosítanunk a Diák-Életben is.

Mindenkinek rendelkezésére áll a szerkesztőség a hivatalos órák alatt: kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 5—6-ig. A mult számbeli rejtvények megfejtését technikai akadályok miatt a következő számban fogjuk közölni.

Kiadóhivatali üzenetek

A felhívás értelmében az előfizetők minél előbb jelentkezzenek a Weidinger könyvkereskedésben, vagy a szerkesztőségben az előbb említett időben. Az előfizetési ügyek revideálása céljából adják le pontos címeket és tudassák, hogy tovább is előfizetnek-e a lapra. Egyébként nehezen tudjuk a Diák-Élet ezen számát közékhöz juttatni.

Ifjusági és szépirodalmi könyveket a legmagasabb árban :-:

VESZEK
Weidinger N.
utódja Domján.

Klobučár József

fűszer és csemege üzlete. Pontos és szolid kiszolgálás! Pécs, Király-u. 44 sz.

Veszek használt könyveket legmagasabb árban.

Karpf Berta.

Romeisz György

vas- és rézárugyár
Pécs, Sisklósi-utca 12. sz.

Telefon 47.
Fürdőszoba berendezések, karbidlámpák stb

Auber Gyula

vasnagykereskedése

Pécs, Király-utca.

Ifjusági és szépirodalmi könyveket legmagasabb árban veszek :-:

WEIDINGER N. utóda

DOMJÁN I.